

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

Bakalářská práce

ČASOPIS HUDEBNÍ VÝCHOVA - HISTORIE A SOUČASNOST

Michala Dragounová
Hudební výchova se zaměřením na vzdělávání
léta studia (2009 - 2012)

Vedoucí práce: *Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.*

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15. 5. 2012

.....

Poděkování:

Děkuji doc. PaedDr. Marii Slavíkové, CSc. za ochotné poskytnutí časopisů, odbornou pomoc a připomínky při sepisování bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 VZNIK ČASOPISU HUDEBNÍ VÝCHOVA	3
2.1 Kontext situace v předmětu hudební výchova v letech 1945 – 1953.....	3
2.2 Historické začátky časopisu Hudební výchova.....	6
3 ZMĚNA NÁZVU ČASOPISU NA „ESTETICKÁ VÝCHOVA“	9
4 SOUČASNÁ PODOBA ČASOPISU (1992- SOUČASNOST)	11
4.1 Základní informace.....	11
4.1.1 Internetové stránky.....	12
4.1.2 Financování časopisu.....	13
4.2 Hudební výchova je recenzovaným časopisem.....	13
4.3 Redakční rada.....	15
4.3.1 Osobnosti spojené s časopisem Hudební výchova.....	16
4.4 Časopis Hudební výchova (1992 – 2005).....	19
4.4.1 Stálé rubriky.....	19
4.4.2 Reprezentativní číslo.....	20
4.5 Časopis Hudební výchova (2006 – současnost).....	23
4.5.1 Stálé rubriky.....	23
4.5.2 Reprezentativní číslo.....	25
5 VÝZKUM UŽÍVÁNÍ A OBLIBY ČASOPISU	28
5.1 Cíl výzkumného šetření.....	28
5.2 Použité metody.....	28
5.3 Příprava a realizace výzkumu.....	28
5.4 Vyhodnocení výsledků výzkumu.....	30
5.5 Závěr výzkumného šetření.....	33
6 SONDA OBSAHEM ČASOPISU	35
6.1 Sonda obsahem časopisu Hudební výchova (1993- 2006)	35
6.2 Sonda obsahem časopisu Hudební výchova (2006- současnost)	39
7 ZÁVĚR	41
8 SEZNAM LITERATURY	43
9 RESUMÉ	45
10 SUMMARY	46
11 PŘÍLOHY	I

1 ÚVOD

Bakalářská práce pojednává o časopisu Hudební výchova, který byl vždy nespočetnou inspirací pro pedagogy z oblasti hudebně výchovného procesu. Náplní práce je výzkum jednoho z hudebně pedagogických časopisů, a to na základě analýzy jednotlivých ročníků časopisu Hudební výchova. Při postupném seznamování s časopisem jsem zjistila, že jeho historie a vývoj nebyl nikdy komplexně zpracován, proto se pokusím vytvořit jakýsi ucelený přehled jednoho z nejdéle publikujících hudebních časopisů, především se zaměřením na období roku 1992 až dosud. V současné době je časopis v seznamu recenzovaných časopisů, což je velký úspěch z hlediska možnosti publikování vědeckých příspěvků.

V první fázi bylo mým úkolem nashromáždění primárního materiálu, tedy co největšího počtu čísel časopisů Hudební výchova, jehož využití bylo zcela zásadní pro vypracování této práce. Měla jsem možnost pracovat s dvaceti čísly časopisů z roku 1955 – 1958, dále jsem měla k dispozici dvanáct čísel od roku 1968 do roku 1991. Z období roku 1993 – 2005 jsem pracovala s pětačtyřiceti čísly a z období roku 2006 – současnost jsem nashromáždila osmnáct čísel.

Na začátku své práce objasňuji kontext situace v předmětu hudební výchova v letech 1945 – 1953, jež určitě ovlivnil charakter časopisu a dotvářel jeho celkový obraz. V návaznosti na historii hudební výchovy pak sleduji historický vývoj časopisu od jeho vzniku až do roku 1992.

Nejrozsáhlejší čtvrtá kapitola bakalářské práce seznamuje se současnou podobou časopisu Hudební výchova. Směřuje k základním informacím, vzhledu a ekonomice časopisu. Zmiňuje redaktorskou činnost a klade si také za cíl na základě srovnání časopisů vyšlých v letech 1992 a 2009 zjistit, k jakým změnám došlo ve formátu a obsahu tohoto časopisu v souvislosti s nově jmenovanou redaktorkou.

Pátá kapitola se opírá o výsledky výzkumného šetření ke zjištění užívání a oblíbenosti časopisu Hudební výchova mezi hudebními pedagogy. Informace byly získány pomocí internetového dotazníku google gmail.

Závěrečná část nám nabídne pohled na sondu obsahem časopisu ve dvou vývojových fázích: ročník 1993 – 2006 a ročník 2006 – současnost spolu s nejzajímavějšími články z jednotlivých rubrik.

Jak jsem již zmínila, primární literaturou v předkládané práci, především k údaji o profilu jednotlivých periodik, údaji o vývoji časopisu a historických souvislostí, mi byly především ročníky časopisu Hudební výchova. Důležitým pramenem byla též moje korespondence s vedoucí redaktorkou časopisu doc. PaedDr. Hanou Váňovou, CSc., která mi poskytla informace o objemu činnosti práce šéfredaktorky, o přispěvatelích časopisu a nastínila mi problematiku financování časopisu. Co se týče literatury sekundární, snažila jsem se vždy použít adekvátní zdroje. V menší míře čerpám z knižních zdrojů a neopomenula jsem použít také internetové zdroje.

Doufám, že má práce bude přínosem, protože téměř šedesátileté působení časopisu, které překonalo všechny politické změny v naší zemi, si zaslouží pozornost a seznámení.

2 VZNIK ČASOPISU HUDEBNÍ VÝCHOVA

2.1 KONTEXT SITUACE V PŘEDMĚTU HUDEBNÍ VÝCHOVA V LETECH 1945 – 1953

Považuji za potřebné zmínit se jak o vývoji časopisu, tak i o paralelně probíhajícím vývoji vyučovaného předmětu hudební výchova v historických obdobích. Zaměřím se na období po 2. světové válce, kdy časopis vznikl.

Rok 1945 znamenal historický mezník v politickém a společenském vývoji Československa. Před školstvím stály nejenom organizační úkoly spojené s obnovou či výstavbou škol všech kategorií, ale zároveň nekonečný boj o strukturu a obsah školství.¹

Jak uvádí V. Gregor, při tvoření koncepce předmětu hudební výchova se po roce 1945 navazovalo na nedořešené otázky z třicátých let, kdy se hudební výchova objevila na střední škole. Nyní při náhlém rozvoji koncertního a operního života se ještě více zdůrazňovala potřeba vypěstovat receptivní hudebnost, aniž by se ovšem opustil zpěv jako převažující část předmětu. Dr. Antonín Sychra (9. 6. 1918 – 21. 10. 1969), muzikolog, estetik a pedagog, formuloval rozdělení uvedených dvou složek hudební výchovy do jednotlivých stupňů škol takto: „*Na škole 1. stupně je cílem hudební výchovy prohloubení spontánní hudebnosti, probuzení chuti zpívat a poslouchat hudbu. Materiálem je především lidová píseň... V naší hudebně pedagogické literatuře máme celou řadu praktických návodů, která děti při hře zvolna vést k uvědomělé intonaci a k čtení not, jak melodizace a rytmizace říkadél vede k uvědomělé tvořivosti atd. Vlastní místo, na němž se položí základy k uvědomělé receptivní hudebnosti a hudební kultuře, je ovšem na 2. stupni. Materiálem zůstává lidová píseň s ukázkami z děl nejvýznačnějších skladatelů, především českých a později i cizích. A osou učiva je intonace, která je základem uvědomělého zpěvu... vychází z konkrétních hudebních děl, především lidových písní. Východiskem učiva z dějin musí být rovněž ukázky nejcharakterističtějších skladeb... Byl-li na 2. stupni kladen důraz na slovo receptivní, je na 3. stupni třeba zdůraznit slovo hudební, a vůbec umělecká kultura. Materiálem hudební výchovy budou na tomto stupni nejvýznačnější díla českých a cizích skladatelů. A byla-li na 2. stupni osou hudební výchovy intonace, na 3. stupni bude třeba položit do ústřední pozornosti hudební formy.*“² V. Gregor a T. Sedlický se domnívají, že v tomto stručném rozboru vyučovacích osnov hudební výchovy vyložil A. Sychra celou

¹ VÁŇOVÁ, Hana. Quo vadis, hudební výchovo?. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1995-96, roč. 4, č. 1, s. 1-2.

² GREGOR, Vladimír a TIBOR SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. Praha: Supraphon, s.p., 1990, s. 115. ISBN 80-7058-131-X.

koncepti předmětu v době jeho pravého rozkvětu od nejnižších do nejvyšších tříd všeobecně vzdělávacích škol a dodávají, že bohužel k realizaci této náplně bylo dost daleko, hlavně pro nedostatek kvalifikovaných učitelů, učebnic i metodického rozpracování ani ne tak otázek intonace, jako spíše poslechu hudby.

V uvedené publikaci autoři zmiňují vydávání učebnic v 50. letech minulého století, kdy přišla hudební výchova velmi zkrátka. Až teprve roku 1951 byly vydány první poválečné učebnice hudební výchovy pro 3. až 5. postupný ročník (L. Ambrož a kol.), zatímco ostatní ročníky byly na dobu více než deseti let zcela bez příruček. Také zpěvníky pro školy nebyly vydány (první vyšly až r. 1955), a proto- jako v případě učebnic- se těžilo z předválečných zásob a také ze sbírek krajevých písní. Důležitou roli tehdy sehrál Československý rozhlas, který od jara 1948 vysílal po celý rok pravidelně čtvrthodinky nácvičku málo známých lidových písní.³

Hana Váňová uvádí, že nejvýraznější zlom ve vývoji hudební výchovy znamenal rok 1953, kdy časopis *Hudební výchova* vznikl. Tehdejší ministerstvo školství využilo v negativním slova smyslu značného rozvoje mimoškolní zájmové hudební činnosti, považovalo ji za dostačující pro hudební rozvoj dítěte a v nově vzniklých osmiletkách oklestilo povinnou hudební výchovu na hodinu týdně, a to pouze do sedmého ročníku. Na středních školách byla estetická výchova jakéhokoliv druhu zrušena.⁴

Tato degradace hudební výchovy počínajíc rokem 1953 znamenala současně zaktivizování celé fronty obhájců a bojovníků za hudební výchovu z řad hudebních pedagogů. Gregor s Holasem se shodují, že se objevují nejrůznější iniciativy orientované na prohloubení mimoškolní hudební výchovy a na zavedení hudební výchovy i na „nehudebních školách“. Jsou vydávány i první hudebně výchovné časopisy (např. *Hudební výchova* nebo *Hudba a škola*), na jejichž redakci se podíleli přední čeští hudební pedagogové.⁵ Dříve však než Svaz československých skladatelů účinně zasáhl například konferencí o hudební výchově roku 1956, byl tento předmět na tři i více let na zřejmém ústupu (uvádí V. Gregor), přičemž nepomohla ani autorita ministra prof. dr. Z. Nejedlého, ani zasvěcené rozbory odborníků o naléhavých potřebách estetické výchovy dospívající

³ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. Praha: Supraphon, s.p., 1990, s. 115-116. ISBN 80-7058-131-X.

⁴ VÁŇOVÁ, Hana. Quo vadis, hudební výchovo?. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1995-96, roč. 4, č. 1, s. 1-2.

⁵ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika v profesionální hudební výchově*. Praha: Hudební fakulta AMU v Praze, 1995, s. 21-22. ISBN 80-85883-08-2.

mládeže či varovné hlasy před nerespektováním jejich výroků. Dále V. Gregor uvádí, že ačkoliv se všeobecně vědělo, že není dostatek aprobovaných odborných učitelů hudební výchovy pro vyšší stupeň osmileték, přesto byla zrušena hudební výchova jako studijní obor na Pedagogických fakultách v Plzni, Českých Budějovicích, Olomouci a od školního roku 1953/54 nebyla vůbec zavedena na zřízených Vyšších pedagogických školách v Ústí nad Labem a Opavě. Na pedagogických fakultách v Praze a v Brně bylo dovoleno přijmout do 1. ročníku pouze 6 - 8 posluchačů. A ještě hůře vyhlížela na nižším stupni, neboť od roku 1951 nebyla při přijetí uchazečů na pedagogická gymnázia potřebná přijímací zkouška z hudebnosti. I později přicházely z těchto míst a poté z pedagogických škol stížnosti hlavně na nedostatečnou výuku v hudebním nástroji a na mnohé úlevy externím maturantů ve hře na housle. Spočteme-li všechny možné podoby takto „aprobovaného“ učitelstva na základních školách, mezi nimiž bylo dosti těch, kteří prošli mnoha úlevami a dispensí v nástrojové hře, a připočteme-li k tomu malou péči ředitelů a inspektorů o tento předmět, pak se nelze divit, že ještě roku 1966 Ivan Poledňák (*Hudební věda 1966*) psal o 60 – 70% škol s vyučováním hudební výchovy „nepřípustně nízké úrovně“.⁶

Podle V. Gregora tlak, vyvíjený učitelskými kolektivy na ministerstvo školství ve věci korekce neblahého omezení hudební výchovy r. 1953 do sedmi tříd osmi a devítiletky, měl všechny znaky uvědomělého idealistického boje pedagogů z předválečných let. Význačnou úlohu tu sehrálo šest ročníků časopisu *Hudební výchova*. Memoranda o hudební výchově vycházela ze Svazu československých skladatelů, 29. 11. 1955 se realizovala debata v kulturním výboru Národního shromáždění o hudební výchově na všeobecně vzdělávacích školách a ještě větší odezvu měla celostátní konference Svazu československých skladatelů o hudební výchově v Praze r. 1956. Gregor se domnívá, že výsledky těchto snah byly však nepatrné. Zásadní věc, tj. rozšíření hudební výchovy do 9. a dále až do 12. třídy zůstala však nezměněna s poukazem na to, že změny plánu budou moci nastat až při úpravě obsahu a náplně učiva základní devítileté školy od roku 1960. V uvedené publikaci se můžeme dále dočíst, že jednou ze základních příčin, proč se hudební výchova nemohla probíjet, byla mylná představa a chápání obsahu a postavení ve výchově tohoto předmětu. Jedni – většinou neoborníci – chápali předmět jako čistě rekreační, oddechový, a vůbec nebrali v úvahu jeho ideově výchovný význam pro mravní vývoj dítěte. Druzí – odborníci – si obsah předmětu definovali podle toho, kterou z jeho

⁶ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. Praha: Supraphon, s.p., 1990, s. 124. ISBN 80-7058-131-X

složek považovali za nejdůležitější (buď zpěv, nebo poslech hudby), nechtějíce vidět, že hudební výchova je součástí estetické výchovy a je předmětem estetickovýchovným, nikoliv naukovým. Lze souhlasit s autory, že zdaleka nebyla ukončena dlouhá vývojová etapa bojů za obsah předmětu hudební výchova, zvláště když se nyní hledaly pro rozvinutější společnost podoby výchovy všestranného, harmonicky se vyvíjejícího člověka.⁷

2.2 HISTORICKÉ ZAČÁTKY ČASOPISU HUDEBNÍ VÝCHOVA (1953 – 1958)

Informace o okolnostech vzniku časopisu *Hudební výchova* a o jeho nejstarší historii můžeme čerpat z článku *Do třetího ročníku časopisu Hudební výchova* od Oldřicha Duzbavy, uveřejněného v prvním čísle roku 1955. Časopis byl založen roku **1953** pod názvem ***Hudební výchova***. Jeho vydávání se ujalo Státní pedagogické nakladatelství v Praze z pověření ministerstva školství a kultury. Podle O. Duzbavy byl časopis *Hudební výchova* zprvu hlavně pomocníkem v práci učitelů hudební výchovy (do r. 1955). Byl jimi uvítán a okruh jeho čtenářů stále rostl. Pomáhal, informoval v době, kdy nebylo učebnic, metodických příruček, obecných metodik hudební výchovy a kdy bylo úkolem učitelů samostatně organizovat práci hudebně výchovnou. Proto zpočátku byla zaměřena pozornost především ke školní praxi.⁸ Počátky redakční práce jsou spjaty se jmény M. Salač a Vilém Schmitt.⁹

Od roku 1955 se vedoucím redaktorem stal hudební historik, pedagog a profesor **Josef Plavec**. Konkrétně byl časopis *Hudební výchova* časopisem věnovaným otázkám hudební výchovy na všeobecně vzdělávacích školách všech stupňů, na školách hudebních, v dětských a mládežnických organizacích. Z uvedeného článku se můžeme dozvědět, že se časopis začal nově zaměřovat na otázky **obsahu a metod práce ve sborovém zpěvu, řízení sboru, podání a pochopení uměleckého díla, otázkou přípravných cvičení**. Více si všímal organizaci vyučování, struktury vyučovací hodiny a způsobů plánování práce v jednotlivých složkách hudební výchovy. Dalšími tématy r. 1955 byla např. funkce hudby

⁷ GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. Praha: Supraphon, s.p., 1990, s. 123-126. ISBN 80-7058-131-X

⁸ DUZBABA, Oldřich. Do třetího ročníku časopisu Hudební výchova. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1955, roč. 3, č. 1, s. 1.

⁹ VÁŇOVÁ, Hana. Z historie časopisu Hudební výchova. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 1, s. 20.

ve společnosti, obsah složek hudební výchovy a jejich vzájemného poměru, historie hudební výchovy, hudební psychologie nebo úkoly hudební výchovy. Mimo tato témata se časopis nepřestal věnovat školní hudebně výchovné praxi a uveřejňoval články, z nichž přinášel **detailní záběry z praxe**, které byly doplněny o **diskuse o nových formách a způsobech hudební výchovy**.¹⁰ Jako příklad můžeme uvést téma: *Využití sešitů a jiné zkušenosti z vyučování hudební výchově, Moje setkání s nezpěváky* apod.

V tomto období vycházel časopis pětkrát až desetkrát do roka. Každé číslo časopisu z roku 1955 stálo 2 koruny. Za roční předplatné zaplatili čtenáři 10 korun, což bylo úměrné pro průměrnou měsíční mzdu, která v roce 1955 činila 1192 korun. V souhrnu lze říci, že forma časopisu má v této době pevnou strukturu, kterou tvoří následující tematické části a složky:

- 1) *Úvodníky.*
- 2) *Články ideové a odborné.*
- 3) *Didaktika a metodika.*
- 4) *Kronika*, která pojednávala nejen o výročí hudebních osobností, ale i o výročí některých premiér daného měsíce.
- 5) *Zprávy* obsahovaly doplňující informace o notových přílohách- proč skladba vznikla, komu je věnována. Dále mohli čtenáři v sekci zprávy nalézt informace o probíhajících soutěžích, hudebních konferencích, ocenění a vyznamenání osobností z oblasti hudby, nebo se mohli seznámit s pěveckými sbory apod.
- 6) *Z krajů a okresů.*
- 7) *Dopisy našich čtenářů.*
- 8) *Ze Sovětského tisku.*
- 9) Rubrika *Ze zahraničí*, jejíž hlavní náplní bylo seznámit čtenáře o zajímavostech a novinkách ze zahraničí, především z Německa, a o hudebních časopisech, které byly publikovány v zahraničí.
- 10) *Bibliografie* obsahovala převážně odkazy na nově vydávané publikace včetně doporučení pro školy, kolik publikací je vhodné zakoupit a nejlepší způsoby využití. Nutno podotknout, že se autoři nezaměřovali jen na česky vycházející literaturu, v menší míře byli předmětem zájmu i publikace německé a rakouské.

¹⁰ DUZBABA, Oldřich. Do třetího ročníku časopisu Hudební výchova. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1955, roč. 3, č. 1, s. 1.

- 11) *Za lepší hudební výchovu*. Jak už sám název napovídá, tato rubrika byla naplňována články usilující o zlepšení stavu hudby a hudební výchovy v Československu. „Bojíme se o naši hudební kulturu“ považují za nejvýstižnější článek, v němž Dr. Václav Holzknecht upozorňuje na upadající hudebnost celého národa. V článku jsou zmiňovány příčiny tohoto neutěšujícího stavu hudebnosti a možné cesty ke zlepšení.¹¹
- 12) *Seznam písní* byl naplňován především materiálem pro pěvecké a hudební kroužky. Obsahem pak byly původní skladby, ale i úpravy lidových písní s klavírním doprovodem nebo úpravou pro sbor, ale také skladby pro troje housle, klavírní sonatiny apod.

Obsah publikovaných článků a příspěvků z 50. let minulého století je zřetelně poplatný společenské a politické situaci v zemi. Projevuje se to zejména přístupem k hudební výchově jako ideově výchovnému prostředku, a to v duchu výchovy budovatelů socialismu, dále výběrem písní pouze z Čech, Moravy, Slovenska a výjimečně ze Sovětského svazu.

Téměř většina článků byla psána v českém jazyce, ale objevovaly se i články, které byly psány v jazyce slovenském.

V Příloze č. 1 můžeme vidět podobu titulní strany, na které si můžeme přečíst název časopisu, číslo a rok vydání. Téměř přes celou titulní stranu dominuje fotografie hudební osobnosti či hudebního námětu.

---

¹¹ HOLZKNECHT, Václav. Bojíme se o naši hudební kulturu. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1955, roč. 3, č. 1, s. 19.

3 ZMĚNA NÁZVU ČASOPISU NA „ESTETICKÁ VÝCHOVA“

Od roku 1959 byl časopis přejmenován na *Estetickou výchovu: Měsíčník pro hudební, výtvarnou a obecně estetickou výchovu školní i mimoškolní*. Vycházel desetkrát do roka nadále pod patronací Státního pedagogického nakladatelství v Praze. Vedoucím redaktorem se stal docent **Dr. František Holešovský, CSc.**¹² Obsahový záběr se rozšířil z otázek hudebních na otázky výtvarné a všeobecně estetické výchovy na školách všech stupňů.¹³ Formát časopisu byl A5 a snad i díky zařazení výtvarných témat začal být barevný. Všechna čísla časopisů doprovázela spousta obrázků, fotografií a ukázek dětských prací. Struktura časopisu byla sestavena tak, že v úvodu zaznívaly články z všeobecné estetické výchovy, prostředek časopisu byl věnován tématům hudebním a závěr patřil výchově výtvarné. Z obsahu je zřejmé, že počet témat z hudební oblasti bylo po málu a to samé platilo i u notových příloh. Jedno číslo stálo 4 koruny a za roční předplatné čtenáři zaplatili 40 korun.

Po devítiletém trvání *Estetické výchovy* si v letech 1968-69 vzalo časopis pod patronát ministerstvo školství spolu s Čs. společností pro hudební výchovu a ve Státním pedagogickém nakladatelství pokračovalo v jeho vydávání za redakce **Radka Rajmona**, tentokrát opět pod názvem *Hudební výchova*.¹⁴ Tento stav netrval dlouho. Od roku 1970 se časopis, redigován **Annou Wünschovou**, opět přejmenoval na *Estetickou výchovu, měsíčník pro otázky hudební, výtvarné a obecně estetické výchovy na školách všech stupňů i pro estetickou výchovu mimoškolní*, vydávaný ministerstvem školství Československé republiky ve Státním pedagogickém nakladatelství v Praze. Roku 1972 se vedoucím redaktorem stal **doc. PhDr. František Sedlák, CSc.**, který v této funkci prozatím setrval nejdéle- až do roku 1990. Jeho dlouholetá činnost ve funkci vedoucího redaktora vtiskla tomuto časopisu jasnou koncepci i novou tvář, nesoucí výraznou pečť jeho hudebně pedagogické a vědecké osobnosti. František Sedlák objevil, vchoval a pro časopis získal řadu nových autorů jak z řad českých a slovenských spolupracovníků, tak i

¹² VÁŇOVÁ, Hana. Z historie časopisu Hudební výchova. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 1, s. 20.

¹³ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

¹⁴ VÁŇOVÁ, Hana. *Višegradské semináře: Historie, současné potřeby a poslání časopisu Hudební výchova pro hudebně pedagogickou teorii a praxi*. Praha: Univerzita Karlova, 2009, s. 86. ISBN 978-80-7290-382-5.

z řad svých bývalých studentů a vědeckých aspirantů.¹⁵ Za jeho redakce se tento měsíčník stal fundovaným časopisem, v němž kromě **teoretických a koncepčních studií** nechyběly **zkušenosti z praxe**, informace o **nově vycházejících publikacích**, **životních jubileích** hudebních pedagogů, **notové ukázky současné písňové tvorby** apod. Pro usnadnění orientace v náplni jednotlivých ročníků obsahovalo každé závěrečné desáté číslo *Estetické výchovy* souhrnný přehled všech tištěných článků s hudební a výtvarnou tematikou. Letmý pohled do těchto seznamů utvrdí čtenáře v přesvědčení, že tento časopis byl svým obsahem v rámci soudobé nabídky hudebních periodik opravdu ojedinělou platformou pro teoretické i praktické problémy obou výchov.¹⁶ Grafická podoba **titulní strany** časopisu dala prostor **dětským kresbám a malbám**. Jejich autory byli žáci základních škol a základních uměleckých škol se svými výtvarnými dílky, které dodávaly časopisu jeho charakteristickou výtvarnou podobu po celých 20 let. Roční předplatné čtenáře stálo 60 korun a jednotlivý výtisk 6 korun.

---

¹⁵ Za Františkem Sedlákem. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2002, roč. 10, č. 4, s. 62-63.

¹⁶ VÁŇOVÁ, Hana. Z historie časopisu *Hudební výchova*. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 1, s. 20.

4 SOUČASNÁ PODOBA ČASOPISU (1992- SOUČASNOST)

4.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE

Po roce 1989 nastaly časopisu potíže finančního rázu, spojené s pozdějším zánikem Státního pedagogického nakladatelství. Vyšla jen první čtyři čísla 1990/1 a časopis se na pár měsíců odmlčel. Od roku **1992** se časopis stal čtvrtletníkem a až dosud nese název *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. Jeho vydávání se ujala pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, garantem odbornosti se stala pražská katedra hudební výchovy. Vedoucím redaktorem byl zvolen **prof. PaedDr. Jiří Kolář**, který po dobu třinácti let usiloval o to, aby se časopis otevřel široké hudebně pedagogické veřejnosti. Pod jeho vedením si *Hudební výchova* získala velký okruh stálých čtenářů, a to zejména orientací na praktické problémy výuky hudební výchovy, snahou o tematickou jednotu jednotlivých čísel a partiemi, které poskytují nejenom poznání, ale i pobavení (hudební kvízy, ukázky z hudební beletrie apod.).¹⁷ Od roku 2006 se stává vedoucí redaktorkou časopisu **doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.**, za úzké spolupráce s **doc. PhDr. Václavem Drábkem, CSc.**¹⁸, a členů redakční rady z katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a dalších pedagogických fakult v České republice.¹⁹ Časopis byl a je vydáván za významné finanční spoluúčasti *Nadace Českého hudebního fondu*. Do časopisu svými články přispívají zejména vysokoškolští pedagogové, pracovníci Výzkumného ústavu pedagogického a jiných organizací, jako je například Česká společnost pro hudební vědu, Česká Orffova společnost apod. Dalšími přispěvateli jsou doktorandi a studenti pedagogických fakult, pedagogové hudební výchovy, skladatelé a interpreti.

Proměněný výtvarný design časopisu s **novou grafickou úpravou a změnou formátu** (viz Příloha č. 5) se ustálil roku 1994/1995 a trvá až dosud. Titulní strana je úhledná, nekomplikovaná, přečteme si na ní název časopisu, v jakém roce vyšel a o jaké

¹⁷ VÁŇOVÁ, Hana. Z historie časopisu *Hudební výchova*. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 1, s. 20.

¹⁸ Doc. PhDr. Václav Drábek, CSc., (1943-2008). Jakožto muzikolog je zaměřen na dějiny hudby a estetiku, ve své pedagogické specializaci i na didaktiku hudební výchovy, srovnávací hudební pedagogiku, hudební psychologii. Autor monografií, studií, článků, editor několika sborníkových publikací, spolupracovník rozhlasu a televize.

POLEDŇÁK, Ivan. Drábek, Václav. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2009 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=8714

¹⁹ VÁŇOVÁ, Hana. A nyní trochu současnosti a výhledů. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 1, s. 20.

číslo časopisu se jedná. V dolní polovině titulní strany najdeme podtitul časopisu: *Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. Každý ročník se odlišuje jiným barevným laděním. Z korespondence autorky bakalářské práce s doc. PaedDr. Hanou Váňovou, CSc. ze dne 27. 1. 2012 je patrné, že o grafickou podobu se stará profesionální grafička Mgr. Zdena Urbanová.

Každý ročník časopisu disponuje rozsahem zhruba 72-80 stran. Za novou podobu jednoho čísla časopisu v roce 1990 čtenáři zaplatili 8 korun a za roční předplatné 80 korun. S probíhající dobou se ceny navyšovaly a roku 2009 vzrostly na prozatím konečnou podobu 65 korun za jedno číslo. Roční předplatné čtenáře vyjde na 260 korun.

Jednotlivá čísla časopisu se snaží dodržet tematickou jednotu. Nyní uvedu konkrétní příklady tematických zaměření:

- Hudební výchova. 1994, roč. 3, č. 2: *Integrativní hudební pedagogika v evropské hudební výchově*.
- Hudební výchova. 1994, roč. 3, č. 4: *Shrnutí připomínek a nápadů k realizaci pěvecko-intonační výchovy na školách všech stupňů*.
- Hudební výchova. 1996, roč. 5, č. 1: *Problematika školní i mimoškolní pěvecké výchovy a sborového zpěvu*.
- Hudební výchova. 1996, roč. 5, č. 4: *Inovace obsahu a metod výuky hudební výchovy*.
- Hudební výchova. 2003, roč. 11, č. 1-4: *Hudební výchova v zemích našich sousedů a sondy do této problematiky v dalších zemích Evropské unie*.

4.1.1 INTERNETOVÉ STRÁNKY

Na internetové stránce <http://userweb.pedf.cuni.cz/hudebnivychova/> najdeme všechny potřebné informace o časopisu. Je zde uveřejněna krátká prezentace o historii časopisu, dále se pak můžeme seznámit s profilací časopisu a členy redakční rady. Samozřejmostí je i položka kontakty a informace pro autory. Na výše uvedených stránkách jsou uveřejněny obsahy čísel posledních ročníků časopisu i jejich plné texty od roku 2006, které jsou poskytnuty volně ke stažení všem zájemcům i bez nutnosti jakékoliv registrace. Od roku 2008 si můžeme přečíst i abstrakty jednotlivých čísel časopisů. V současné době tedy vychází časopis v tištěné i elektronické podobě, avšak v elektronické podobě se zpožděním zhruba dvou let.

4.1.2 FINANCOVÁNÍ ČASOPISU

Podle korespondence ze dne 27. 1. 2012 s p. Váňovou je patrné, že do čísla 1 roku 2009 byly autorům propláceny honoráře v rozmezí 60-80 Kč za normovanou stranu podle druhu příspěvku. Nejvýše byly hodnoceny teoretické statě a výzkumné zprávy, nejméně recenze, zprávy o událostech, přehledy výročí apod. Od čísla 2 roku 2009 jsou honorovány pouze vyžádané články (např. medailonky doc. J. Bláhy), práce sazeče u notové přílohy, redaktorská práce vedoucí a výkonné redaktorky a práce ilustrátora (v mnohých číslech byly použity dětské kresby – zdarma). Všechny tyto finanční odměny jsou spíše symbolické a podléhají zdanění.

Doc. Váňová mi dále sdělila, že samotný časopis je financován Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze z interních zdrojů a z různých grantů. Každoročně též dostává finanční podporu od Nadace Českého hudebního fondu.

4.2 HUDEBNÍ VÝCHOVA JE RECENZOVANÝM ČASOPISEM

Podobně jako jiné **odborné časopisy**, také časopis *Hudební výchova* je vystaven zostřeným **hodnotícím kritériím** (uvádí H. Váňová), vyvolaným celosvětovými tendencemi nalézt základní měřítko pro úroveň vědecké práce. Tímto měřítkem se stává citovanost a citační analýza, jež zkoumá a kvantifikuje vztahy mezi dokumenty a autory. Podle Váňové, zjišťování ohlasů práce u odborné veřejnosti má za následek zavedení tzv. impakt faktoru (faktoru vlivu, dopadu), tj. ukazatele sledovanosti časopisu a významu konkrétních titulů. Publikační činnost v zahraničí je uznávána tehdy, realizuje-li se v impaktovaných časopisech.²⁰ V uvedeném článku autorka zmiňuje podmínky pro udělení impakt faktoru:

- 1) publikování v angličtině
- 2) sledovaný citační index na základě provedené citační analýzy v ISI²¹.

Protože drtivá většina českých odborných časopisů není schopna (zejména z finančních důvodů) získat statut impaktovaného periodika, odborný poradní orgán vlády České

²⁰ VÁŇOVÁ, Hana. Našim čtenářům a autorům. *Hudební výchova: Časopis pro hudební s obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2009, roč. 17, č. 2, s. 19-20.

²¹ Impakt faktor je každý rok znovu vyhodnocován *americkým Institutem pro vědecké informace (ISI)* → Impakt faktor. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. 2012 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Impakt_faktor.

republiky Rada pro výzkum a vývoj řešil situaci stanovením podmínek pro zařazení odborných časopisů do *Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik*, tj. periodik, jímž sice není přidělen výše zmíněný impakt faktor, ale publikační činnost v těchto časopisech je uznávána jako kvalitní prezentace výsledků výzkumu a vývoje. V okamžiku vyhlášení soutěže zavedení časopisů do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik roku 2008 se čtvrtletník *Hudební výchova* neprobojoval. Splňoval jen některá z kritérií, stanovených Radou. Hlavní příčinou byla dosavadní profilace časopisu a léty ustálená forma.²²

Radou sledovaná kritéria:

- *Pravidelnost vydávání.*
- *Internetová prezentace.*
- *Mezinárodní ediční konvence (bibliografické citace).*
- *V angličtině- názvy článků, anotace, klíčová slova, úplné adresy autorů, uvedeny e-maily.*
- *Publikování článků nejen domácích, ale i zahraničních autorů.*
- *Nadpoloviční převaha vědeckých statí vycházejících z vlastních výzkumů nebo původních přehledových studií.*

Proto časopis *Hudební výchova* podnikl další kroky k získání statutu, a to takové, že:

- 1) Byly založeny internetové stránky na adrese <http://userweb.pedf.cuni.cz/hudebnivychova/>.
- 2) Od čísla 3 roku 2008 uvádí u stěžejních studií anotace.
- 3) Uvádí klíčová slova s překladem do angličtiny.
- 4) Uveřejňuje kontakty na autory, umožňující další diskusi k řešeným problémům.
- 5) Rukopisy základních článků jsou posuzovány dvěma nezávislými recenzenty z různých pracovišť.
- 6) Redakční rada byla posílána i o mezinárodní členy ze Slovenska, z Rakouska a SRN.²³

²² VÁŇOVÁ, Hana. *Višegradské semináře: Historie, současné potřeby a poslání časopisu Hudební výchova pro hudebně pedagogickou teorii a praxi*. Praha: Univerzita Karlova, 2009, s. 87. ISBN 978-80-7290-382-5.

²³ VÁŇOVÁ, Hana. Našim čtenářům a autorům. *Hudební výchova: Časopis pro hudební s obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2009, roč. 17, č. 2, s. 19-20.

Časopis *Hudební výchova* splnil požadovaná kritéria a ke dni 20. 6. 2008 byl zařazen na seznam neimpaktovaných recenzovaných českých časopisů pro oblast hudby (společně s časopisem *Hudební věda*)²⁴.

Z emailové korespondence s doc. Váňovou ze dne 27. 1. 2012 vím, že v současné době se zvýšil zájem o publikování právě z důvodu zařazení publikační činnosti do RIVu. Svými články tak přispívají do časopisu doktorandi, kteří mají povinnost splnit předmět *publikace* v RIV (Publikace zařazené do Rejstříku informací o výsledcích). Každá publikace v RIV má své bodové ohodnocení, které udává Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací. Bodová hodnota je určitým výrazem „prestiže“ nebo kvality publikace.²⁵ Časopis *Hudební výchova* za jednotlivý článek, který má větší rozsah než jednu časopiseckou stranu, přislíbujíc 10 bodů.

4.3 REDAKČNÍ RADA

V současnosti je redakce časopisu tvořena představiteli české a evropské hudební pedagogiky, většinou pracovníků kateder hudby nebo hudební výchovy pedagogických fakult. Šéfredaktorkou je **doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.** Redakční rada pracuje ve složení:

- doc. PhDr. Ivana Ašenbrenerová, Ph.D., (PdF UJEP Ústí nad Labem),
- prof. PhDr. Eleonóra Baranová, CSc., (PedF UMB, Banská Bystrica, SR),
- PhDr. Petra Bělohávková, Ph.D., (UK Praha – PedF),
- prof. Belo Felix, Ph.D., (UMB, Banská Bystrica, SR),
- PaedDr. Jan Holec, Ph.D., (PedF JU České Budějovice),
- prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc., (PdF UHK),
- PhDr. Helena Justová, (UK Praha – PedF),
- PhDr. Blanka Knopová, CSc., (PdF MU Brno),
- doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., (UK Praha – PedF),
- doc. Mgr. art. Irena Medňanská, Ph.D., (PU Prešov, SR),
- prof. PaedDr. Eva Michalová, CSc., (UMB, Banská Bystrica, SR),

²⁴ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis *Hudební výchova*- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

²⁵ ŠKODA, Jiří. Doktorský seminář 1. *Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: http://pf.ujep.cz/files/studium/PF_doktorske_studium_prezentace.pdf

- prof. PaedDr. Michal Nedělka, Ph.D., (UK Praha – PedF),
- prof. Mag. Dr. Franz Niermann (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien, University of Music and Performing Arts, Vienna, Rakousko),
- doc. MgA. Jana Palkovská, (UK Praha – PedF),
- doc. PhDr. Stanislav Pecháček, PhD., (UK Praha – PedF),
- prof. US dr hab. Wiesława Aleksandra Sacher, Wydział Pedagogiki psychologii, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polsko,
- prof. Dr. Carola Schormann, (Fach Musik, Leuphana Universität Lüneburg, SRN),
- doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc., (PdF ZU Plzeň),
- doc. Mgr. Art. PhDr. Jozef Vereš, CSc. (Pdf UKF, Nitra, SR).²⁶

Redakce časopisu se nachází na adrese: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta- Vydavatelství, M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha.

4.3.1 OSOBNOSTI SPOJENÉ S ČASOPISEM HUDEBNÍ VÝCHOVA

Považuji za potřebné zmínit se o vedoucích redaktorech, kteří měli velký význam pro časopis *Hudební výchova*.

- **Josef Plavec** (8. 3. 1905-29. 6. 1979). Vedoucí redaktor časopisu *Hudební výchova* roku 1955-1959. Univerzitní profesor, doktor filozofie Josef Plavec se narodil v Heřmanově Měštci. Vystudoval češtinu a francouzštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a Státní konzervatoř hudby u J. B. Foerstera. Jako středoškolský profesor vyučoval český jazyk, francouzštinu, hudební a estetickou výchovu a historii na gymnáziích. Podílel se na českém sborovém umění i jako sbormistr, skladatel a doplňoval pedagogickou výchovu i publikační činností.²⁷

- **Doc. PhDr. František Sedlák, CSc.**, (1916-2002). Vedoucí redaktor časopisu *Hudební výchova* roku 1972-1990. Rodák z Jaroměře nad Rokytnou absolvoval učitelský ústav ve Znojmě a hudební výchovu a nástrojovou hru na katedře hudební výchovy Vysoké školy pedagogické v Praze. V Pedagogickém institutu v Brandýse nad Labem začal budovat katedru hudební výchovy, později pokračoval v této činnosti na vzniklé Pedagogické

²⁶ Redakční rada. *Hudební výchova* [online]. 2004 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/hudebnivychova/SlozeniRedakcniRady.htm>

²⁷ Významné osobnosti Heřmanova Městce. *Železnohorský region* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <http://www.zeleznehory-hm.cz/8752/vyznamne-osobnosti/>

fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde vykonával funkci vedoucího katedry hudební výchovy. Svou vědeckou a publikační činnost věnoval především didakticko-metodickým problémům hudební výchovy a psychologii hudby. Byl jedním ze zakladatelů Československé společnosti pro hudební výchovu, výborným sbormistrem, dlouholetým členem výboru České hudební společnosti, členem vydavatelského kolektivu edice Comenium musicum, členem komise expertů, na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy členem vědecké rady, předsedou rigorózní komise, členem komise pro obhajoby kandidátských prací, členem habilitačních komisí a školitelem aspirantů.²⁸

• **Prof. PaedDr. Jiří Kolář.** Byl vedoucím redaktorem časopisu *Hudební výchova* od roku 1992 do roku 2006. Sbornistr, pedagog a hudební spisovatel se narodil 16. 11. 1932 v Hradci Králové. Vystudoval obor hudební výchova pro střední školy na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy a obor hudební nástroje na Vysoké škole pedagogické v Praze. Je autorem učebních textů z oblasti intonační a sluchové výchovy a řízení sboru. Do časopisů s hudební tematikou publikoval více než 650 článků a odborných studií většinou z oblasti sborového zpěvu a zpěvu jako součástí hudební výchovy.²⁹

• **Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.** Současná šéfredaktorka časopisu *Hudební výchova* Hana Váňová se narodila 16. 4. 1953 v České Lípě. Dcera hudebního pedagoga a psychologa Františka Sedláka absolvovala Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze obor Čj-Hv učitelství na 2. stupeň základních škol. Od roku 1977 působí na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Kontakt se školní praxí udržuje průběžně výukou hudební výchovy na ZŠ a ZUŠ. Celoživotně se věnuje didakticko-psychologickým problémům hudebně výchovné praxe, zejména pak otázkám diagnostiky hudebnosti a rozvoje dětské hudební kreativity.³⁰ Je členkou oborové rady doktorandského studia

²⁸ SIEBR, Rudolf. K nedožitým devadesátinám Františka Sedláka. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2006, roč. 14, č. 3, s. 45-46.

- Za Františkem Sedlákem. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2002, roč. 10, č. 4, s. 62-63.

²⁹ SOBOTKA, Mojmir. Kolář, Jiří. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=2050

³⁰ POLEDŇÁK, Ivan. Váňová, Hana. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2008 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1003082

Hudební teorie a pedagogika na pedagogických fakultách v Praze a v Ústí nad Labem, předsedkyní rigorózní komise apod.³¹

Práce šéfredaktorky je náročná, v emailové korespondenci ze dne 27. 1. 2012 mi ji popsala doc. Váňová. Níže je vepsán objem činností, které je třeba realizovat, aby číslo *Hudební výchovy* spatřilo světlo světa.

- interní komunikace se členy redakční rady, s výkonnou redaktorkou časopisu, grafičkou a ilustrátorkou...

- neustálý mailový a telefonický kontakt s autory, hledání vhodných autorů, aby byla skladba čísla zachována. Shánění notové přílohy, obrázků...

- žádosti o recenze, kontrola a doplňování náležitostí ve formulářích, upomínání recenzentů, shánění recenzentů nových, když se ti oslovení v určitém čase neozvou.

- redakční úprava každého zaslání příspěvku (tudíž nejenom převedení na normu, ale ve většině případů i oprava stylistiky, gramatiky, vykrácení příspěvku do požadované délky apod.). Poté šéfredaktorka zasílá příspěvek zpět autorům k odsouhlasení a pak teprve recenzentům (některé příspěvky by vůbec nemohly v původní podobě projít recenzním řízením z hlediska formálního a jazykového).

- sestavení vlastního čísla, vytištění článků do papírové podoby, zkopírování na CD, vyrobení obsahu čísla (u čtvrtého čísla pak ještě obsahu ročníku). Sepsání finančních nákladů, adresáře autorů, komunikace s výkonnou redaktorkou časopisu, řešení konečné podoby čísla a závěrečné korektury.

- v neposlední řadě rozeslání čísel členům redakční rady, kteří nejsou z fakulty.

Po tomto náročném sestavení jednoho čísla časopisu začíná koloběh znovu. Hana Váňová mi sdělila, že osobně si neumí představit, že by tato práce byla rozdělena mezi několik lidí. Podle Váňové by se ztratila kontinuita, proto musí dělat práci šéfredaktora pouze jeden člověk.

Doc. Váňová je u nás po dlouhá léta vysoce uznávanou odbornicí na problematiku školské hudební výchovy a také je sama častou autorkou odborných článků z oblasti

---

³¹ BĚLOHLÁVKOVÁ, Petra. Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. *Univerzita Karlova v Praze* [online]. 2006 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: http://www.repix.org/khvweb/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=7

didaktiky hudební výchovy a hudební psychologie a pedagogiky, které v časopisu vycházejí. Publikačně se zaměřuje především na problematiku dětské hudební tvořivosti a na metodologii tvořivé vokální intonace. Je též jedním z hlavních vědeckých odborníků u nás na metodologii výzkumu v hudební pedagogice.

4.4 ČASOPIS HUDEBNÍ VÝCHOVA (1992 – 2005)

4.4.1 STÁLÉ RUBRIKY

Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní roku 1992 začínal s tímto novým obsahem:³²

- 1) *Teorie a studijní materiály.*
- 2) *Pro hudebně výchovnou praxi.*
- 3) *Kritiky, recenze, anotace.*
- 4) *Hudební procházky.*
- 5) *Medailónky, jubilea.*
- 6) *Zkušenosti z praxe.*
- 7) *Literatura, hudebniny.*
- 8) *Z hudební beletrie.*
- 9) *Hudební soutěže, kvízy, hádanky.*
- 10) *Drobnosti, zprávy.*
- 11) *Notové přílohy.*

S drobnými úpravami, například odstraněním rubriky *Hudební procházky* a *Literatura, hudebniny*, tento obsah setrval do roku 2000. Od roku 2000 se obsah ještě zúžil o rubriky, jež ocenili zejména hudební pedagogové: *Zkušenosti z praxe*, *Hudební soutěže*, *kvízy, hádanky* a *Drobnosti, zprávy*.

³² Obsah. *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 1992-93, roč. 1, č. 4.

4.4.2 REPREZENTATIVNÍ ČÍSLO

Nyní uvedu obsah jednoho čísla časopisu *Hudební výchova*. Vybrala jsem čtvrté číslo, prvního ročníku z roku 1992/93, protože obsahuje téměř vše, o čem bylo psáno v kapitole 4.4.1.

- po otevření časopisu můžeme vidět netradiční pojetí obsahu, který je vytištěn na bledě modré půl stránce. Na druhé straně obsahu jsou vyjmenováni členové redakční rady, vydavatelství a adresa redakce.

Teorie, studijní materiály

- *Senzomotorika a hudebně pohybové činnosti*. (Blanka Knopová, str. 55-56). Autorka uvádí efektivní metodu, která vede ke zvládnutí senzomotorické činnosti.
- *Hudebně pohybová tvořivost ve škole*. (Eva Jenčková, str. 57-58). Uvedený článek seznamuje čtenáře s nejtýpčtějsími modelovými situacemi hudebně pohybové tvořivosti: 1) Imitace s obměnou (pět typů), 2) Dialog, 3) Pohybové vyjádření hudební struktury, 4) Hudebně pohybová hra, 5) Pohybové vyjádření drobných hudebně dramatických scén (opera, balet).
- *Hudebně pohybová výchova*. (Eva Jenčková, str. 59-61). Autorka nás provádí úskalím hudebně pohybové výchovy, možnými příčinami špatné úrovně hudebně pohybové výchovy a inspirací jak vést děti k zažití jejich emocionálního náboje ve vlastních instrumentálních, vokálních a pohybových činnostech, kdy bere v úvahu konkrétní fáze vyučovací hodiny, a to od motivace k poslechu a k analýze použitých prvků. Článek je doplněn o notový příklad: Ilja Hurník: Děravá bačkůrka, z cyklu Voršilská ulička.
- *Musica sacra, repertorium duchovní hudby 8 část*. (J. Laburda, str. 70). Autor textu vysvětluje pojmy duchovní hudby. Konkrétně v tomto článku se můžeme dozvědět, co je to Requiem aeternam (Introitus), Dies irae (Sequentia) a Domine Jesu (Offertorium).

Pro hudebněvýchovnou praxi

- *Jak se dělá balet*. (Pavel Šmok, str. 59). Autor uvádí obsah výchovného koncertu, kde se děti nenásilnou formou seznámí s baletem a zároveň se pobaví.
- *Poslouchejte s námi (8 část)*. (Jaroslav Herden, str. 63). Tentokrát na téma- Výrazová hodnota pohybu v hudbě a v životě, kde autor článku Jaroslav Herden popisuje co s dětmi

dělat, když chceme, aby ztvárnily hudbu pohybem a zvuky. Vše je doplněno o podrobný popis akce s pečlivě vybranými příklady hudebních ukázek.

- *Lidová píseň ve škole*, třetí pokračování. (Pavel Jurkovič, str. 64-65). Autor seznamuje čtenáře s využitím lidové písně ve škole. Uvádí příklady písní, které můžou pedagogové využít při výuce. Písně jsou rozděleny do tematických celků (písně dětského věku, písně poučné, milostné písně, smutné písně, říkadla apod.). Vše je doplněno notovou ukázkou říkadla a dvou lidových písní.

Kritiky, recenze, anotace

- *Inspirativní učebnice*. (Václav Drábek, str. 71). Václav Drábek recenzuje knihu Jaroslava Herdena a kol.: *Hudba pro děti*.

Hudební procházky

- *Hudební procházka do Karlových Varů*. (Vratislav Beránek, str. 65-66).

Medailónky, jubilea

- *Osobnost pařížské šestky- k 100. výročí narození Daria Milhauda*. (Václav Drábek, str. 62).
- *Z hudebních výročí- červenec – září 1993*. (Vratislav Beránek, str. 70).

Z hudební beletrie

- *Z hudební beletrie- Apokryf lisztovský*. (Ilja Hurník, str. 68). Přepsáno z knihy „Neveselé žalozpěvy“.

Hudební soutěže, kvizy, hádanky

- *Úkoly téměř skladatelské*. (Jaroslav Herden, str. 69). Autor příspěvku vkládá do časopisu inspiraci, jak pracovat s říkadlem.

- *Orchestrální skladby a jejich tvůrci.* (Jiří Kolář, str. 69). Kvíz pro žáky základních a základních uměleckých škol vytvořené Jiřím Kolářem. Pod tímto kvízem je další kvíz s názvem *3+1*, kde se jedná o to, zda žáci poznají, který z výrazů, názvů nebo jmen do uvedených čtveřic nepatří a proč. Samozřejmostí je správné vyhodnocení odpovědí na straně 70.

Drobnosti, zprávy

- *Čtenáři nám píší- Švihovské hudební tradice.* (Jaroslav Fiala, str. 67).
- *Úsměvy paní hudby.* (J. Wunsch, str. 68).
- *Zaslechli jsme ve škole.* (V. Richter, str. 71). Vtipné věty, které prohlásili pedagogové či žáci při vyučování. Například: *Děj opery musíme znát předem, jinak bychom nevěděli, o co jde.* Převzaté z knihy V. Richtera „Moje mladá teta neužila světa“.

Notové přílohy

- mezi stranu 62 a 63 je vložena notová příloha. Tato příloha disponuje rozsahem dvou stran a obsahuje následující:

- 1) *P. Eben- Matičko Boží. Maria, Matko milosti* (z cyklu šesti mariánských písní „Slavíček rajský“). Úprava pro trojhlas, tři sloky.
- 2) *J. Herden- Poslechněte, lidé....* Úprava pro trojhlas, bicí a sbor.

- strana 72: Obsah časopisu Hudební výchova roku 1992 – 1993.

Zhodnocení: Použité formátování obsahu časopisu a dodržování posloupnosti jednotlivých částí dodává časopisu přehlednost a umožňuje dobrou orientaci. Pro pedagogy hudební výchovy je časopis velkým inspiračním zdrojem.

4.5 ČASOPIS HUDEBNÍ VÝCHOVA (2006 – SOUČASNOST)

4.5.1 STÁLÉ RUBRIKY

V souvislosti s nově jmenovanou redaktorkou doc. PaedDr. Hanou Váňovou, CSc., se obsah časopisu z roku 2006 nepatrně pozměnil a struktura se ustálila na:

- 1) *Teorie, studijní materiály.*
- 2) *Pro hudebně výchovnou praxi.*
- 3) *Kritiky, recenze, anotace.*
- 4) *Medailonky, jubilea.*
- 5) *Zprávy.*
- 6) *Drobnosti.*
- 7) zcela nová rubrika *O hudbě anglicky.*
- 8) *Notové přílohy.*

Od roku 1992 se časopis *Hudební výchova* zcela nedistancoval od výtvarné výchovy, nýbrž navazuje na starší čísla časopisu *Estetické výchovy*, v němž byla hudebněvýchovná část spolu s částí výtvarněvýchovnou. Součástí každého čísla časopisu je tedy „Hudba a obraz“, který na druhé straně obálky přináší spojitost hudby a výtvarného umění. Autorem této sekce je Jaroslav Bláha.³³ Jako příklad článku bychom mohli uvést: „*Malířský a hudební expresionismus (figurativní a tonální)*“³⁴. Podle Slavíkové může tento zajímavý oddíl časopisu posloužit jako inspirace pro náročnější formy výuky estetické výchovy.³⁵

Druhá strana je věnována obsahu časopisu a jeho překladu do anglického a německého jazyka. Následují odborné články z oblasti hudební pedagogiky, hudební psychologie nebo metodologie hudební výchovy, které se orientují především na aktuální

³³ PhDr. Jaroslav Bláha, PhD., (1941 Praha). Učitelem katedry výtvarné výchovy UK v Praze. Vystudoval aprobaci čj-dě-hv na Pedagogickém institutu UK v Praze. Těžištěm jeho odborného zájmu je moderní umění a především umělecká komparatistika se zaměřením na vztahy mezi výtvarným uměním a hudbou. PhDr. Jaroslav Bláha, PhD. *Katedra výtvarné výchovy UK* [online]. 2007 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://userweb.pedf.cuni.cz/kvv/_rsrc/katedra_vv/pracovnici_katedry.php?z=blaha_j

³⁴ BLÁHA, Jaroslav. Malířský a hudební expresionismus (figurativní a tonální). *Hudební výchova: Časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. 2002, roč. 10, č. 4.

³⁵ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

otázky přestavby hudebního školství, závěry současných výzkumů apod. Každý článek z rubriky *Teorie a studijní materiály* je doplněn anotací a klíčovými slovy.

Uprostřed každého čísla můžeme najít notovou přílohu, jejíž hlavní náplní jsou zejména písničky pro děti, pro dětské sbory, dále pak instruktivní skladbičky i interpretačně náročnější vokálně instrumentální skladby pro školní orchestry. Notová příloha se posuvem času promění ve vítaný rezervoár materiálů pro různé příležitosti.³⁶ Redakce vkládá do časopisu spíše notový materiál současné písňové tvorby pro děti a méně uveřejňuje skladby staré a známé.

Dalším oddílem časopisu je didakticko-metodická část, již ocení zejména hudební pedagogové. Přináší popisy konkrétních hudebně-výukových projektů, dílčích tematicky ucelených hudebních či integrovaných činností. V jednotlivých číslech časopisů můžeme najít hudební pohádky, hudební dramatizace, podněty a nápady pro hlasovou a pěveckou výchovu, poslech hudby na všech stupních a typech škol, hudebněpohybové a instrumentální činnosti či mezipředmětové aktivity.³⁷ Časopis nepostrádá osobní zkušenosti autorů s výukou hudby na různých typech škol. Jako jednoho z hlavních a nejpřínosnějších autorů této části bychom mohli uvést prof. PhDr. Evu Jenčkovou, CSc.³⁸ Její náměty, například: *Připravujeme Mikulášskou besídku* [*Hudební výchova*. 2004(4)], *Připravujeme besídku ke Dni matek* [*Hudební výchova*. 2005(2)], *Zobcová flétna ve škole* [*Hudební výchova*. 2001(2)], *Hudební pohyb s rekvizitami* [*Hudební výchova*. 2003(3)] atd., jsou zcela nenahraditelné pro hudební pedagogy mateřských škol a 1. stupně základních škol.

Závěrečná část časopisu je věnována informacím o zajímavých hudebních akcích, medailonkům významných jubilujících osobností, recenzím vycházejících publikací apod. Od roku 2006, ve snaze usnadnit mezinárodní komunikaci na poli výměny hudebních zkušeností, byla zavedena nová rubrika O hudbě anglicky, publikovaná Stanislavem

³⁶ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

³⁷ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

³⁸ Prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc. (11. 3. 1949, Nový Bydžov), hudební pedagožka katedry hudební výchovy v Hradci Králové a muzikoložka. Zaměřuje se na oblast „hudba pro děti“ v kontextu teoretických, interpretačních a hudebně pedagogických hledisek. Od roku 2004 je odbornou garantkou a lektorkou vzdělávací instituce Tandem, která získala akreditaci Ministerstva školství pro další vzdělávání pedagogů hudební výchovy.

STEINMETZ, Karel. Jenčková, Eva. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2009 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1000083

Pecháčkem. Zde si čtenář může procvičit odbornou angličtinu a využít k tomu i připojeného slovníčku.³⁹

4.5.2 REPREZENTATIVNÍ ČÍSLO

Jako reprezentativní číslo časopisu *Hudební výchova* byl vybrán ročník 17, číslo 4 z roku 2009, jelikož je to typické číslo z období od roku 2006, pro ukázkou obsahu a formy časopisu.

- druhá strana vnějšího obalu: *Hudba a obraz*- Románské období, Lineárně rytmický styl a lineární kontrapunkt II. (autor Jaroslav Bláha).
- na další stránce uveřejněn obsah, členové redakční rady, nakladatelské a vydavatelské údaje včetně anglického a německého abstraktu.

Teorie, studijní materiály

- *Viola da gamba a jej miesto vo vyučovacom procese základného hudobného školstva na Slovensku.* (Karol Medňanský, str. 55-57). Autor seznamuje čtenáře s historickým nástrojem Violou da gamba.
- *Mistrovská díla 20. století v komorní hře na ZUŠ.* (Gabriela Kubátová, str. 57-60). Článek se zaměřuje na rozvoj praktických hudebních dovedností i hudebnosti obecně v rámci komorní hry na základní umělecké škole u začínajících i vyspělejších houslistů prostřednictvím moderní hudby. Upozorňuje na kompozici Bély Bartóka- 44 duet pro dvoje housle.
- *Tvůrčí období Ludwiga van Beethovena.* (Bojana Kljunić, str. 61-64). Příspěvek se zabývá různými stanovisky k otázce periodizace života a díla L. van Beethovena. Výchozím bodem pohledu je cyklus 32 klavírních sonát tohoto skladatele. K účelům hudebně didaktického využití je doporučeno rozdělení Beethovenova života a díla do pěti tvůrčích období podle W. S. Newmana. Článek je určen především hudebním pedagogům k použití ve vlastním vyučování.

³⁹ SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>

Medailonky, jubilea

- *Životní jubileum Josefa Říhy*. (Ivana Ašenbrenerová, str. 61-62). Autorka článku uvádí životopis hudebního pedagoga, sbormistra a skladatele Josefa Říhy. Z tvorby tohoto skladatele byly otisknuty dvě vánoční písně do notové přílohy.

Pro hudebněvýchovnou praxi

- *Vánoční koledy s doprovody dětských melodických nástrojů*. (Jan Holec, str. 64-65). Autor přináší inspirace pro vyučující, jak mohou využít při hodině hudební výchovy dětské melodické nástroje- zvonkohru, metalofon, xylofon a tympán. V příspěvku jsou otisknuté příklady partitur melodických nástrojů pro vánoční koledy: Sem, sem, pastýři. Dej Bůh štěstí tomu domu. Den přeslavný jest k nám přišel. Stojí vrba košatá. Zelená se louka. Tyto partitury nejsou však určeny pro hru doprovodů podle not, jsou pouze pomůckou pro vyučující, aby žákům předvedli, co mají hrát.

Kritiky, recenze, anotace

- *Poutavá prezentace dějin hudby*. (Hana Váňová, str. 67-68). Recenzentní posudek Hany Váňové publikace Bohumíra Hanžlíka: *Dějiny hudby v obrazech a obrázcích*.
- *DVD-ROM – From the New World. A Celebrated Composer's American Odyssey*. (Libuše Hrdá, str. 68-69). Autorka příspěvku seznamuje čtenáře s interaktivním multimediálním programem, vytvořeným R. Winterem a P. Bogdanoffem, který podrobně sleduje působení A. Dvořáka v Americe a jeho práci na Novosvětské symfonii.

Medailonky, jubilea

- *Z hudebních výročí- říjen – prosinec 2009*. (Petra Bělohávková, str. 70).
- *Vzpomínka na Jitku Snížkovou*. (Helena Karnetová, třetí strana obálky).

Zprávy

- *Evropské studentské fórum v Tallinu*. (Jaroslava Lojdová, str. 66-67).

Drobnosti

- Abstracts článků z rubriky *Teorie a studijní materiály*. (str. 70).

O hudbě anglicky

- *Keyboard Instruments (1 Part)*. (Stanislav Pecháček, str. 71).

Notové přílohy

• mezi stranu 62 a 63 je vložena notová příloha. Tato příloha, z tvorby prof. Josefa Říhy, obsahuje dvě vánoční písně pro děti s nástrojovým doprovodem z cyklu *Koledníci- Vánoční rozjímání* (píseň pro děti s doprovodem kláves) a *Pastýřové vstávejte* (koleda pro dětský sbor s doprovodem kláves, 2 sopránových zobcových fléten a kytary). První z nich zvýrazňuje lyrické kouzlo vánočního času, plného radosti a očekávání, druhá je autorskou úpravou české lidové koledy.

Zhodnocení: O časopisu můžeme říct, že je přehledný, zajímavý, avšak z pohledu učitele hudební výchovy se obsah časopisu jeví jako méně metodicky podnětný. Tento hlavní rozdíl, který se uskutečnil během dvaceti let, můžeme vyzorovat z porovnání dvou reprezentativních čísel, kde ve čtvrtém čísle roku 1992/93 mohou pedagogové využít téměř 13 podnětů pro výuku, kdežto ve čtvrtém čísle roku 2009 naleznou pouhých 5 metodických podnětů.

5 VÝZKUM UŽÍVÁNÍ A OBLIBY ČASOPISU

5.1 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření ke zjištění užívání a oblíbenosti časopisu *Hudební výchova* mezi hudebními pedagogy bylo především zmapovat současnou situaci užívání časopisu *Hudební výchova*. Zajímalo nás, zda pedagogové všeobecně vzdělávacích škol a konzervatoří časopis znají, zda jej používají, co na něm pozitivně hodnotí, co by naopak uvítali jako změnu, za jakých podmínek by byli ochotni časopis využívat jako didaktický materiál, apod.

5.2 POUŽITÉ METODY

Pro zjišťování potřebných údajů jsem zvolila metodu elektronického dotazníku. Důvodů, proč jsem zvolila tuto metodu, je hned několik. Oproti rozhovoru je časově úspornější, jsou přesněji zachyceny informace, lze snáze zpracovat data a hlavně je vhodný k hromadnému získávání výzkumných údajů. Výhodou této metody je jednoduché zpracování a vyhodnocení a také je to jedna z nejméně dotěrných metod průzkumu – respondent jej může vyplnit v klidu doma.⁴⁰

Výzkum byl realizován v období od 30. 11. 2011 do 1. 2. 2012. Cílovou skupinu tvořili hudební pedagogové ze základních škol, středních odborných škol, konzervatoří a gymnázií.

5.3 PŘÍPRAVA A REALIZACE VÝZKUMU

Předtím, než se pustíme do seznámení s výsledky, řekněme si něco k výzkumu jako takovému. Dotazník byl realizován mnou pomocí google gmail, který je zdarma poskytován k emailové schránce uživatele. Realizace dotazníku byla tvořena přes automatizovaný systém, ve kterém si uživatel pouze vybere typ dotazníku, grafické zpracování a následný export.

Při zadávání dotazníku si uživatel vybere šablonu, ve které jsou předem připravená textová pole pro vpisování otázek. Pro každou z otázek je možnost výběru typu odpovědi respondentů formou: zaškrtačích polí, samotného vkládání odpovědí, měřítko, mřížky a

⁴⁰ Dotazník je... *Dotazník - online* [online]. 2007 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.dotaznik-online.cz/index.htm>

vybrání ze seznamu odpovědí. V samotném úvodu dotazníku se respondenti měli možnost seznámit s cílem tohoto výzkumu.

Dotazovaným bylo položeno osm otázek (viz níže), z čehož bylo pět otázek uzavřených (č. 1, 2, 4, 5, 7) a zbývající tři (č. 3, 6, 8) měly formu otázek otevřených. Tento dotazník lze vidět v Příloze č. 6.

- 1) Slyšel/a jste někdy o časopise Hudební výchova?
- 2) Odebíráte sami časopis Hudební výchova?
- 3) Odebírá Vaše škola či instituce časopis Hudební výchova?
- 4) Pokud jste čtenářem časopisu, označte, kterou z uvedených sekcí pravidelně čtete.
- 5) Pokud časopis čtete, uveďte, která z uvedených sekcí je pro Vás osobně nejpřínosnější (označte názvy jedné až dvou sekcí).
- 6) Co byste v časopise přivítali nového?
- 7) Pokud časopis nečtete, měli byste o odběr časopisu zájem v případě, že by byl levnější/ zdarma?
- 8) Pokud nejste čtenářem časopisu Hudební výchova, můžete prosím sdělit, odkud čerpáte inspirace pro výuku hudební výchovy Vy osobně?

Samotné odesílání dotazníků přes email účtu google bylo prováděno po několik dní, jelikož maximální počet odeslaných dotazníků za den byl pouze 100 z důvodu možného zahlcení účtu a předejetí spamového útoku. Po vyplnění dotazníku druhou osobou byly odpovědi automaticky zaznamenány a odeslány na můj účet u google gmail, který následně sám zpracovával tabulku s výsledky v excelu.

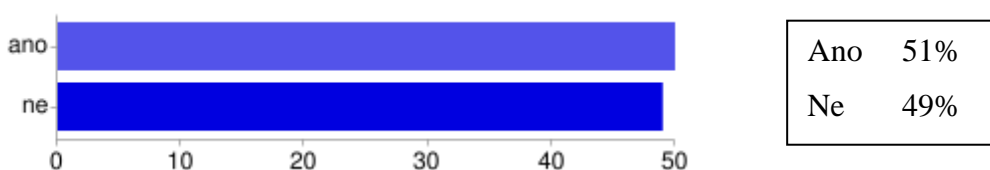
Tyto dotazníky může zadávat jakákoliv osoba, která má platný účet u google gmail, avšak zadavatel musí mít pokročilé znalosti v tabulkových editorech a celkový přehled internetových technologií. Jako dostačující vybavení pro tuto metodu postačuje PC staré do deseti let s doporučeným rozlišením 1024x768 pixelů.

Celkem bylo rozesláno 1557 dotazníků, z toho se výzkumu zúčastnilo 114 respondentů, jejich návratnost tedy činila 7,3 %. Součet hlasů pro jednotlivé otázky nemusí

být 114 proto, že někteří dotazovaní nemuseli odpovědět na všechny otázky. Respondenti nebyli cíleně vybráni, jedná se o náhodný výběr emailových adres škol z portálu www.atlasskolstvi.cz.

5.4 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

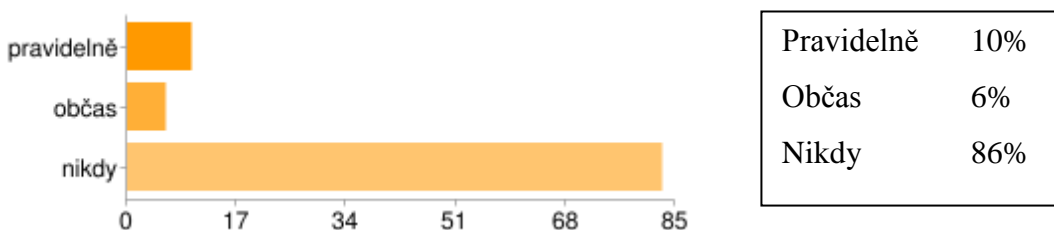
1. Slyšel/a jste někdy o časopise Hudební výchova?

Graf č. 1 - otázka č. 1

Ze zjištěných údajů vyplývá, že tento časopis, s téměř šedesátiletou tradicí, zná pouhých 51% respondentů. 49% respondentů uvedlo, že časopis Hudební výchova nezná.

2. Odebíráte sami časopis Hudební výchova?

Graf č. 2 – otázka č. 2

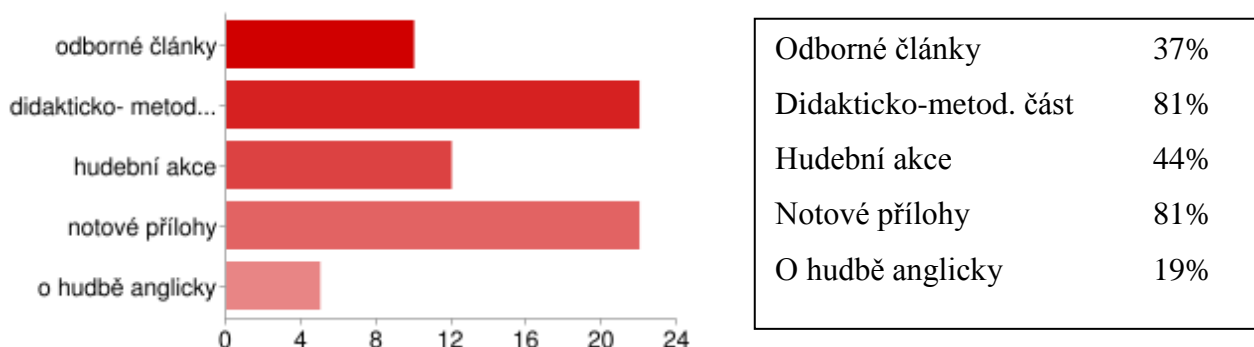
Celkem 86% dotazovaných zvolilo možnost „nikdy“. 10% respondentů odebírá časopis na vlastní náklady sám. 6% si časopis zakoupí jen občas.

3. Odebírá Vaše škola či instituce časopis Hudební výchova?

Další otázku týkající se odběru časopisu školou či institucí většina dotazovaných odpověděla ne- celkem 50 respondentů. 13 respondentů odpovědělo slovy ano a zbývající respondenti nechali toto pole prázdné. Jelikož tato otázka byla formou volné odpovědi

vlastními slovy, bez nabízených možností, vyskytla se třikrát odpověď, že škola časopis odebírala dříve. Důvod přerušení odběru není znám. Výsledky lze považovat za reálný obraz situace ve školských institucích v daném časovém období.

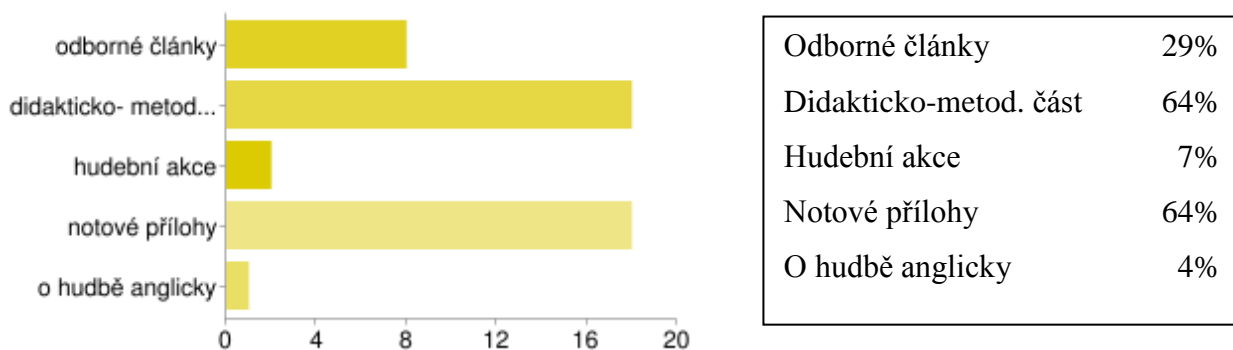
4. Pokud jste čtenářem časopisu, označte, kterou z uvedených sekcí pravidelně čtete.

Graf č. 3 – otázka č. 4

Cílem další otázky bylo zjistit, kterou ze sekcí časopisu čtenáři pravidelně čtou. Na výběr měli odborné články, didakticko-metodickou část, hudební akce, notové přílohy a o hudbě anglicky. Za zcela nejčtenější sekci čtenáři označili didakticko-metodickou část a notové přílohy. Jak lze vidět v grafu, druhou nejpočetnější skupinou jsou hudební akce se 44% a hned za ní se umístily odborné články s 37%. Nejméně čtenáře zajímá rubrika O hudbě anglicky, kterou označilo pouhých 19% pedagogů.

5. Pokud časopis čtete, uveďte, která z uvedených sekcí je pro Vás osobně nejprínosnější (označte názvy jedné až dvou sekcí).

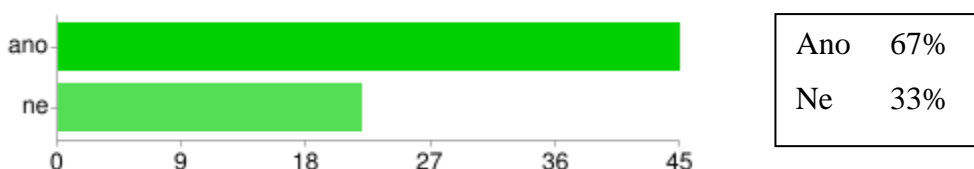
Graf č. 4 – otázka č. 5

Graf č. 4 uvádí nejpřínosnější sekci časopisu pro čtenáře. Z 64% je pro čtenáře nejpřínosnější část didakticko-metodická a notové přílohy, což dokazuje předchozí otázka. 29% dotazovaných zvolilo možnost první a to odborné články a 7% respondentů se přiklonilo ke třetí variantě, Hudební akce. Opět za nejméně přínosnou sekci respondenti hodnotí rubriku O hudbě anglicky se 4%.

6. Co byste v časopise přivítali nového?

Následující otázka byla zaměřena na to, co by dotazovaní přivítali v časopise nového. 85 dotazovaných se k otázce nevyjádřilo. Mezi zbylými odpověďmi byly uvedeny tyto nejčastější nápady: více notového materiálu a větší část metodických námětů. Z hlediska notového materiálu by čtenáři uvítali ukázky populárních písní a všech hudebních stylů. Dále pak informace o současné hudbě, a kdyby časopis více a operativněji reagoval na impulzy v terénu. Mezi dalšími odpověďmi by pedagogové přivítali sekci, kde by si učitelé hudební výchovy předávali své zkušenosti, zajímavé tipy na hry a aktivity, které se jim s dětmi osvědčily. Čtenáři v nových číslech postrádají hudební hádanky, rébusy, osmisměrky, pracovní listy a kvízy. Z hlediska dalších pomůcek pro výuku hudební výchovy pedagogové postrádají rady pro práci na základní škole, zejména na 2. stupni a gymnáziích. Představují si rubriku „jak na to?“ a sekci inspirací pro práci s interaktivní tabulí a práci s počítačem. Avšak objevili se i tací, kterým postačuje současná nabídka časopisu.

7. Pokud časopis nečtete, měli byste o odběr časopisu zájem v případě, že by byl levnější/ zdarma?

Graf č. 5 – otázka č. 7

Z výsledků dotazníkového šetření pro nečtenáře časopisu vyplynulo, že 67% respondentů by mělo o časopis zájem v případě, že by byl levnější či zdarma. 33% dotazovaných nemá zájem.

8. Pokud nejste čtenářem časopisu *Hudební výchova*, můžete prosím sdělit, odkud čerpáte inspirace pro výuku hudební výchovy Vy osobně?

V poslední otevřené otázce měli dotazovaní možnost napsat, odkud čerpají inspirace pro výuku hudební výchovy. I tato otázka zůstala nezodpovězena a pouze 59 dotazovaných se vyjádřilo, z čehož bylo 10% čtenářů. Mezi třemi nevyskytovanějšími odpověďmi bylo:

- *Internet*. Pro více jak polovinu respondentů je internet největším zdrojem inspirací pro výuku, zejména metodický portál RVP, jehož hlavní náplní jsou inspirace a zkušenosti učitelů. Dále pak www stránky zabývající se didaktickým materiálem pro pedagogy hudební výchovy a komunitní síť facebook.
- *Učebnice, metodické příručky a odborná literatura*. Tato odpověď se vyskytla zhruba u 42% dotazovaných. Nejvíce oblíbené jsou publikace Zdeňka Šimanovského, Evy Jenčkové a knihy z nakladatelství Portál.
- *Praxe, vlastní zkušenosti*. Dotazovaných, kteří čerpají především z vlastních zkušeností je celkem 28%.

Mezi dalšími odpověďmi (seřazené sestupně podle míry výskytu) byly uváděny například: Inspirace čerpané ze seminářů. Výměna zkušeností s kolegy. Vlastní tvorba pracovních listů, interaktivních materiálů apod. Školení pedagogů. Zpěvníky. Vzdělávací kurzy. Různé časopisy. Ostatní média (např. hudební programy v Tv či rozhlasových relacích). Výchovné koncerty. Náměty od žáků. Letní škola hudební výchovy v Liberci. Odborné články a vysokoškolské kvalifikační práce didaktického charakteru. DVD. Letní pobyt v Pelhřimově „Rodina tančí a zpívá“.

5.5 ZÁVĚR VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Výsledky výzkumu lze považovat za poměrně reprezentativní, i když odpovědi samozřejmě mohlo být v absolutním počtu více. Z výzkumu vyplynula některá překvapivá zjištění, a to sice, že téměř polovina respondentů časopis nezná a jen 67% nečtenářů by mělo zájem o odběr časopisu *Hudební výchova* v případě, že by byl levnější či zdarma. Podle mých očekávání se potvrdilo, že většina respondentů ani školy či instituce časopis neodebírají. Jelikož tento výzkum byl rozeslán pouze hudebním pedagogům, potvrdilo se mé očekávání, že nejčtenější a nejpřínosnější sekci časopisu je didakticko-metodická část a

notové přílohy. Stejně tak v šesté otázce, co by učitelé v časopise přivítali nového, nejčastějším nápadem bylo více notového materiálu a větší část metodických námětů. Z výsledků výzkumu můžeme vyzorovat, že pro nečtenáře časopisu je největším inspiračním zdrojem internet, učebnice, metodické příručky a odborná literatura. V zájmu zdokonalení obsahu časopisu *Hudební výchova* by bylo užitečné mnohé postřehy a připomínky respondentů vzít v úvahu a zapracovat do koncepce časopisu.

6 SONDA OBSAHEM ČASOPISU

6.1 SONDA OBSAHEM ČASOPISU HUDEBNÍ VÝCHOVA (1993 – 2006)

Založení nové podoby časopisu roku 1993/94 přineslo spoustu inspirací a podnětů pro učitele hudebních výchov. Pedagogové mohli čerpat téměř ze všech rubrik. Pro lepší orientaci uvedu mnou vybrané jednotlivé rubriky spolu s nejzajímavějšími příspěvky, které by mohli pedagogové využít, a to do roku 2006.

Teorie, studijní materiály

Teoretické a studijní materiály jsou uvedeny na začátku každého čísla časopisu. Obsahově jsou zaměřeny na základní témata hudební pedagogiky: rozvoj hudebnosti, rozvoj tvořivosti, aktivní poslech hudby a integrace hudebních činností v hudebněvýchovném procesu. Učitelé mohou zde využít rady, jak mají pracovat s žáky, jak utvořit hodinu hudební výchovy, jakou udělat strategii poslechové hodiny, zda zařadit hudební teorii do hodin hudební výchovy apod. Články z této rubriky jsou vědecky významné, a od doby, kdy byl časopis zařazen do impaktovného periodika jsou doplněny o anotace a klíčová slova. Mezi články, které mne zaujaly, bych uvedla například:

- *Musica Sacra- Repetitorium duchovní hudby*. (J. Laburda, 1993/94, roč. 2, č. 2, str. 33). Jak již sám název napovídá, jedná se o vysvětlení pojmů duchovní hudby. Vše je srozumitelně vysvětleno, popřípadě doplněno o úryvky not sloužících k lepšímu pochopení. Tento článek měl několik pokračování.
- *Vývojové tendence populární hudby*. (Lubomír Raši, 1996/97, roč. 5, č. 1, str. 9). Vysvětlení pojmů a stylů populární hudby. V uvedeném článku se můžeme dozvědět, co je to britishska, punk-rock, new wave, rock jazz, muzikál a rock opera.
- *Nebojme se improvizace*. (Milan Nedělka, 1996/97, roč. 5, č. 2, str. 22-24). Tento článek měl více pokračování, jehož hlavní náplní byly rady a tipy, jaký volit klavírní doprovod k písním včetně notových ukázek.
- *Lidová píseň v hudební výchově druhého stupně ZŠ*. (Eva Jenčková, 2002, roč. 10, č. 1, str. 4-7). Autorka Eva Jenčková přichází s nápady, jak pracovat s lidovou písní, jak ji přiblížit starším žákům a uvádí jednotlivé podkapitoly: cesty k lidové písni, zpěv lidové

písně, lidová píseň v instrumentálním kontextu, lidová píseň a integrace múzických aktivit, lidová píseň s pohybem, poslech lidových písní a příklady modelových situací.

Pro hudebně výchovnou praxi:

Tato část následuje za notovou přílohou. Přináší konkrétní metodické náměty pro vedení hodin hudební výchovy na mateřských, základních, středních školách a gymnáziích. Náměty lze využít i ve volnočasových aktivitách. Jako příklady zajímavých materiálů bych uvedla:

- *Jakým hlasem.* (Judit Diményová, 1993/94, roč. 2, č. 3, str. 50). Čtenář se zde seznámí s inspiracemi a radami, jak pracovat s hlasem, jak hlas měnit, jaký hlas se hodí k různému typu lidí- například zkuste si představit, která hlasová skupina (bas, tenor, soprán...) by se hodila pro: zasněnou mladou dívku, hrdinského vojevůdce, starého lakomce apod. Článek je převzatý z knihy „Zvuk jako hra“, Panton, Praha 1992.

- *Pěvecká výchova na základní škole.* (Stanislav Pecháček, 1996/97, roč. 5, č. 2, str. 32). Autor Stanislav Pecháček seznamuje čtenáře s vhodnými metodami při rozezpívání na základní škole. Článek, který má pokračování ve více číslech časopisu, obsahuje rady jak naučit a zlepšit pěvecké dovednosti u dětí: 1. Držení těla při zpěvu. 2. Regulace dynamiky zpěvu. 3. Otvírání úst. 4. Nádech, kombinované dýchání. 5. Hlavový tón. 6. Výslovnost koncových souhlásek. 7. Měkké nasazení tónu. 8. Vokalizace, vyrovnávání vokálů. 9. Prodlužování výdechové fáze. 10. Vázání tónů. 11. Dělení slov na slabiky. 12. Výslovnost souhláskových skupin. Domnívám se, že tento článek určitě pomůže všem pedagogům hudební výchovy, ať už jde o pedagogy základních škol, tak o pedagogy středních škol.

- *Hudebně pohybové hry.* (Eva Jenčková, 1995/96, roč. 4, č. 4, str. 64-65). Eva Jenčková je jedinou didakticky fundovanou autorkou u nás, která se teoreticky i prakticky věnuje hudebněpohybovým činnostem dětí. A proto v rubrice „pro hudebně výchovnou praxi“ najdeme mnoho jejích článků, které jsou podle mého názoru velmi podnětné pro pedagogy hudební výchovy. Konkrétně článek popsaný výše poskytuje ukázky pohybových her: „Smím prosit, pavoučku?“, „Kocour a myška“, včetně pomůcek, motivace, pohybového řešení, možností nástrojů a otázek pro děti. Podle mého názoru jsou tyto hry vhodné spíše pro děti mateřských škol či žáky základních škol 1. stupně.

• *Hudební pohádka*. (Eva Jenčková, 1999, roč. 7, č. 2/31, 3/49, 4/69). Tomuto článku se dostalo pokračování ve dvou ročnících časopisu. Autorkou je Eva Jenčková, která v prvních číslech charakterizuje hudební pohádku, uvádí ukázky pohádek spolu s tipy, co s pohádkou dělat. V dalších částech se můžeme seznámit s pohádkami Honzova cesta, Kozlíčkův nákup nebo Botičkové království. Všechny pohádky jsou doplněné o básničku, notovou přílohu a příklady her.

• *Zobcová flétna ve škole*. (Eva Jenčková, 2000, roč. 8, č. 4, str. 65). Článek, který je rozdělen do více čísel časopisu. Autorkou je opět Eva Jenčková, která velmi poutavě podává informace jak využít flétnu při hodinách hudební výchovy. Popisuje, co je to zobcová flétna, jaké jsou díly zobcové flétny, jak pečovat a jak správně držet zobcovou flétnu. Čtenáři mohou najít inspiraci pro šití pouzdra na zobcovou flétnu a mohou se seznámit s hrami s dechem, s flétnou a s melodií. V neposlední řadě autorka uvádí radu, jak rozeznít flétnu a další inspirace, jak pracovat se zobcovou flétnou v hodinách hudební výchovy.

Hudební soutěže, kvízy, hádanky:

Tato rubrika obsahuje především kvízy a úkoly, které mohou pedagogové předložit svým žákům k doplnění a zpestření výuky hudební výchovy. Kvízy jsou zábavnou formou opakování látky. Správné řešení čtenáři naleznou většinou na posledních stránkách časopisu.

• *3+1*. (Jiří Kolář, 1993/94, roč. 2, č. 2, str. 33). V tomto kvízu, s dvaceti otázkami, je úkol určit, který výraz nebo které jméno se do uvedené čtveřice nehodí a proč. Příklady otázek: 1) his, h, deses, c. 2) hoboj, klarinet, anglický roh, fagot. 3) Bohéma, Komedianti, Toska, Madame Butterfly. 4) Arthur Rubinstein, Jan Kubelík, Svjatoslav Richter, Ivan Moravec. Myslím si, že tento kvíz by měl být určen pro žáky druhého stupně základních škol a studenty středních škol a gymnázií.

• *Deset operních skrývaček*. (Jiří Kolář, 1995/96, roč. 4, č. 4, str. 70). Úkolem je vyhledat skryté názvy oper. Například: „Jeden den stůl vyrobil a druhý prodal. (B. Smetana)-správné řešení je Dalibor, jelikož jména oper se čtou pozpátku.“

• *Hudební abeceda*. (Jiří Kolář, 1998, roč. 6, č. 3, str. 53). Jiří Kolář nás seznamuje s hrou hudební abeceda, kde hlavním úkolem je pokusit se ke každému písmenu naší abecedy

vymyslet co nejrychleji příjmení hudebního skladatele, název hudebního díla, příjmení hudebního interpreta nebo název souboru, název hudební formy, hudebního nástroje a výraz z italského názvosloví. Vítězí ten, kdo první vyplní všech šest údajů, nebo kdo jich v daném časovém limitu při splnění předchozí podmínky zapíše nejvíce.

Z hudební beletrie:

Rubrika *Z hudební beletrie* obsahuje ukázky drobných jednostránkových, velmi často vtipných, literárních povídek. Cílem těchto příběhů je motivace dětí k poslechu.

- mne velmi zaujala povídka: „Přitažlivost osobnosti“ od Ilji Hurníka (Hudební výchova 1993/94, roč. 2, č. 3, str. 53), jehož hlavní hrdinou je dirigent Honzl, který má jednu výjimečnou vlastnost, kterou ostatní dirigenti nemají a to sice tu, že octne-li se dirigent Honzl v místnosti, kde se vyskytovala jen jediná blecha, mohl si být jist, že ji odnese. Příběh nás vtáhne do prostředí zkoušky orchestru, kdy onemocní koncertní mistr a jako záskok ho nahradí mistr Čestmír Šlapáček. Jenže toho dne, kdy se zkouška konala, si dirigent Honzl přinesl domů blechu. Nebylo pochyby od koho dirigent blechu chytil, když šel ze zkoušky přímo domů. Povídka skončila rozhádaným odchodem mistra Šlapáčka.
- jako další příklad můžeme uvést článek od Vrastislava Beránka „Povídaly intervaly“. Vyprávění o jednotlivých intervalech a jejich charakteristikách. Přizpůsobené pro děti prvního stupně, aby se zasmály a aby intervaly byly i pro takto malé děti poutavé.

Drobnosti, zprávy:

- Tato část obsahuje různé drobné příspěvky zaměřené na hudební výchovu. Vyzdvihla bych především články publikované J. Wünschem- *Úsměvy paní hudby*, které obsahují velmi zajímavé, úsměvné a hlavně ne tolik známé informace o hudebních skladatelích a hudebních osobnostech. Například: „Dvořák se uměl vyjadřovat stručně a obsažně. Slavný je jeho výrok o violoncelle: „Prosím vás, nahoře to kvičí, dole bručí a uprostřed to není slyšet!“- A přece napsal právě pro tento nástroj koncert, který je dodnes doslova nejsvětovější.“
- *Hudební minislovníček*. Stejně jako *Úsměvy paní hudby* byl *Hudební minislovníček* zařazen do mnoha čísel časopisů *Hudební výchova*. Každý minislovníček měl určenou

slabiku, například: Ma-,ma-,Má-,má-. Každá odpověď na jednu z uvedených, přibližně dvaceti otázek musela začínat jménem nebo výrazem právě na tuto předem určenou slabiku. Příklady otázek: „Dřevěné duté koule naplněné drobnými kaménky, u nás zvané též „rumba koule“. „Opera A. Háby napsaná ve čtvrttónovém systému“. „Současní čeští hudební skladatelé“. (Jiří Kolář, 1999, roč. 7, č. 3, str. 54).

Medailonky, jubilea:

Tato rubrika připomíná významná životní jubilea hudebních osobností a událostí.

- *Významná hudební výročí roku ....* Kvíz hudebních osobností a pojmů pro studenty gymnázií a pedagogických fakult. Autor Jiří Kolář. Příklad jedné otázky: „Je označován jako Bach 20. století. Sloh, do něhož můžeme zařadit dílo tohoto německého skladatele křestním jménem Paul, nazýváme neoklasicismus. Z jeho díla uveďme alespoň operu Malíř Mathis.“
- Co víte o životě a díle J. Suka?, Co víte a nevíte o životě a díle J.S.Bacha? Co víte a nevíte o V. Novákovi? Kvízy sestavené Jiřím Kolářem.

6.2 SONDA OBSAHEM ČASOPISU HUDEBNÍ VÝCHOVA (2006 – SOUČASNOST)

Od roku 2006 se podle mého názoru časopis stává méně podnětným pro pedagogy hudební výchovy. Časopis měl vyšší ambice, neboť se jednalo o možnost publikační platformy pro doktorandské a vědecké pracovníky a snažil se splnit kritéria k získání statusu impaktovaného periodika. To byla skutečnost, která výrazně změnila koncepci časopisu a možná i způsobila rozpor, který časopis ve čtenářské obci zřejmě zažívá- vědeckí pracovníci x učitelé v praxi, kteří chtějí metodiku.

Z korespondence s doc. Váňovou dne 27. 1. 2012 jsem se dozvěděla, že časopis měl po určitou dobu nouzi o příspěvky, jakmile přestaly být honorovány. Nedostatek byl zejména z výzkumných zpráv a metodických podnětů- úplně se vytrácí metodické rady a nápady pro učitele. Hrozí, že časopis ztratí odběratele z řad učitelů, kteří říkají, že neumějí podle časopisu učit, že je „moc vědecký“. Hana Váňová mi dále prozradila, že před rokem redakce časopisu obeslala katedry hudební kultury a vyzvala jejich členy k publikační

činnosti. Všichni předpokládali, že příslib 10 bodů za článek je bude mobilizovat k psaní. Rovněž redakce obeslala ředitele základních uměleckých škol, kde hledala nejenom nové autory, ale i odběratele, bohužel bez většího efektu.

Podle práce s prameny zjišťujeme, že ubývá her a kvízů pro děti. V časopisech od roku 2009 dokonce nenajdeme žádný kvíz, pouze několik článků, které mohou využít učitelé ve výuce, jako je například: *Hlasová cvičení tradičně i netradičně* (Marie Slavíková, 2008, roč. 16, č. 1, str. 8), kde autorka nejprve seznamuje čtenáře obecně s kritérii, podle kterých se dělí hlasové cvičení, dále pak uvádí zásady, jak vytvořit vlastní hlasové cvičení. Vše je doplněno notovými příklady netradičních hlasových cvičení. Dalším podnětným článkem pro pedagogy může být: *Powerpointové prezentace v hodinách hudební výchovy, Výroba a využití vlastnoručně vyrobených hudebních nástrojů na 1. stupni ZŠ, Tipy na informační zdroje, Hudební pohádka Míšovy prázdniny*.

Z uvedené korespondence s doc. Váňovou je patrné, že změny či novinky v časopisu redakce neplánuje, vše řeší podle situace průběžně.

7 ZÁVĚR

V předložené bakalářské práci jsem se zaměřila na časopis *Hudební výchova*, který vychází již od roku 1953. Pro účely této práce nebylo stěžejním ani tak nahlížení na časopis z pohledu instituce, zato primárním se stal obsah a celkové zpracování časopisu.

Cílem této práce bylo prozkoumat uvedený časopis a zodpovědět otázky týkající se jeho vzniku, vývoje, fungování, obsahu, změn v průběhu jeho existence a dalších věcí s tímto spojených. Vážím si příležitosti na tomto tématu pracovat, jelikož jsem měla možnost jako doposud nikdo využít moderních technologií k vypracování výzkumného šetření a tím zjistit, jaké má časopis postavení na poli hudebně pedagogickém.

Časopis *Hudební výchova* zůstal po celou dobu svého vycházení odborným časopisem. Jeho příspěvky se výhradně zaměřují na odborné články z hudební pedagogiky a hudební psychologie. Další velkou část tvoří didakticko-metodické články a notové přílohy. Časopis může tedy dobře posloužit jako hodnotný pramen pro studium hudební výchovy a jako didaktický materiál je zcela nenahraditelný. Myslím, že redakce časopisu se velice poctivě snaží o pestrost i rozsah v takové míře, aby si každý čtenář našel v jednotlivých vydáních něco užitečného. Příspěvky po celou dobu existence sborníku i časopisu vycházely v českém a slovenském jazyce. Během uvedených let došlo několikrát ke změně ve formátu, který se ustálil roku 1993.

Domnívám se, že za posledních dvacet let došlo k výrazně zřetelným změnám v horším postavení hudební výchovy v mateřských, základních a středních školách. Nejde jen o vztah k samotnému předmětu, ale o celkový pokles kultury chování, vyjadřování a reakcí. Studenti nedokážou déle poslouchat a soustředit se. Dovést je k prožitku a zájmu musí být pro učitele skutečně náročné a musí vyžadovat pečlivou motivaci a přípravu. A tak nedobré vlivy této doby (zběsilý vstup techniky do našich životů, změna životních hodnot, vliv médií atd.) svou prací učitelé určitě změnit nemohou, avšak je třeba hledat cesty, jak těmto vlivům čelit. A toto téma by mělo být jedním z hlavních úkolů časopisu *Hudební výchova*. Dále pak podle mého názoru pro větší oblibu časopisu by se mohla zařadit rubrika o hudebních akcích, festivalech apod.

Na základě provedené analýzy jednotlivých čísel časopisů jsem zjistila spoustu zajímavých a podnětných informací, které využiji nejen pro osobní účely, ale také pro budoucí praxi. Věřím, že tato bakalářská práce předložila zajímavé informace a za použití

uvedených zdrojů, se podařilo dostatečně zpracovat průběh celé historie časopisu *Hudební výchova*.

8 SEZNAM LITERATURY

Literatura

Archiv časopisů Hudební výchova (výběr ročníků a čísel z let 1955 – 2011).

GREGOR, Vladimír a Tibor SEDLICKÝ. *Dějiny hudební výchovy v českých zemích a na Slovensku*. Praha: Supraphon, s.p., 1990, s. 282. ISBN 80-7058-131-X.

HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika v profesionální hudební výchově*. Praha: Hudební fakulta AMU v Praze, 1995, s. 79. ISBN 80-85883-08-2.

VÁŇOVÁ, Hana. *Višegradské semináře: Historie, současné potřeby a poslání časopisu Hudební výchova pro hudebně pedagogickou teorii a praxi*. Praha: Univerzita Karlova, 2009, s. 99. ISBN 978-80-7290-382-5.

Elektronické zdroje

BĚLOHLÁVKOVÁ, Petra. Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. *Univerzita Karlova v Praze* [online]. 2006 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: http://www.repix.org/khvweb/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=7.

Dotazník je... *Dotazník - online* [online]. 2007 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.dotaznik-online.cz/index.htm>.

Impakt faktor. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2012 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Impakt_faktor.

PhDr. Jaroslav Bláha, PhD. *Katedra výtvarné výchovy UK* [online]. 2007 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://userweb.pedf.cuni.cz/kvv/_rsrc/katedra_vv/pracovnici_katedry.php?z=blaha_j.

POLEDŇÁK, Ivan. Drábek, Václav. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2009 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=8714.

POLEDŇÁK, Ivan. Váňová, Hana. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2008 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1003082.

Redakční rada. *Hudební výchova* [online]. 2004 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/hudebnivychova/SlozeniRedakcniRady.htm>.

ŠKODA, Jiří. Doktorský seminář 1. *Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z:

http://pf.ujep.cz/files/studium/PF_doktorske_studium_prezentace.pdf.

SLAVÍKOVÁ, Marie. Časopis Hudební výchova- inspirace pro učitele. *Metodický portál* [online]. 17.08.2011 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13199/casopis-hudebni-vychova-inspirace-pro-ucitele.html/>.

SOBOTKA, Mojmír. Kolář, Jiří. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=2050.

STEINMETZ, Karel. Jenčková, Eva. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2009 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=1000083.

Významné osobnosti Heřmanova Městce. *Železnohorský region* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <http://www.zeleznehory-hm.cz/8752/vyznamne-osobnosti/>.

9 RESUMÉ

Předkládaná bakalářská práce se zabývá časopisem *Hudební výchova*, který vychází od roku 1953.

Práce je členěna do šesti kapitol. První kapitola objasňuje kontext situace v předmětu hudební výchova. Přestože první číslo časopisu bylo vydáno v roce 1953, jsou zde uvedeny i významné události z doby předcházející. Práce nastiňuje období let 1945-1953. Uvedené období bylo na události velmi bohaté a pro vznik časopisu podstatné. V návaznosti na historii hudební výchovy pak práce sleduje historický vývoj časopisu od jeho vzniku až do roku 1992. Čtvrtá kapitola se soustředí na současnou podobu časopisu. V jednotlivých podkapitolách jsou popsány základní informace týkající se vzhledu, ekonomiky, redakční rady a na základě srovnání časopisů vyšlých v letech 1992 a 2009 se snaží zjistit, k jakým změnám došlo ve formátu a obsahu tohoto časopisu.

Další pasáž této práce se zabývá výzkumem užívání a obliby časopisu *Hudební výchova* mezi hudebními pedagogy. Závěrečná šestá kapitola se zaměřuje na sondu obsahem časopisu ve dvou vývojových fázích: ročník 1993 – 2006 a ročník 2006 – současnost spolu s nejzajímavějšími články z jednotlivých rubrik.

10 SUMMARY

This thesis deals with the Musical education magazine, which has been published since 1953.

The thesis is divided into six chapters. The first chapter explains the context of the situation in the subject of music. Although the first printed copy of the magazine was released in 1953, there are also mentioned important events from previous years. Bachelor thesis outlines the period from 1945 to 1953. This period was very eventful and important for emergence of the magazine. Then the thesis follows the historical development of the magazine from its beginning until 1992. The fourth chapter focuses on the present form of the magazine. In each subchapter are described basic information about the appearance, economy, and editorial board. By comparing magazines published between 1992 and 2009 trying find out what had changed in format and content of the magazine.

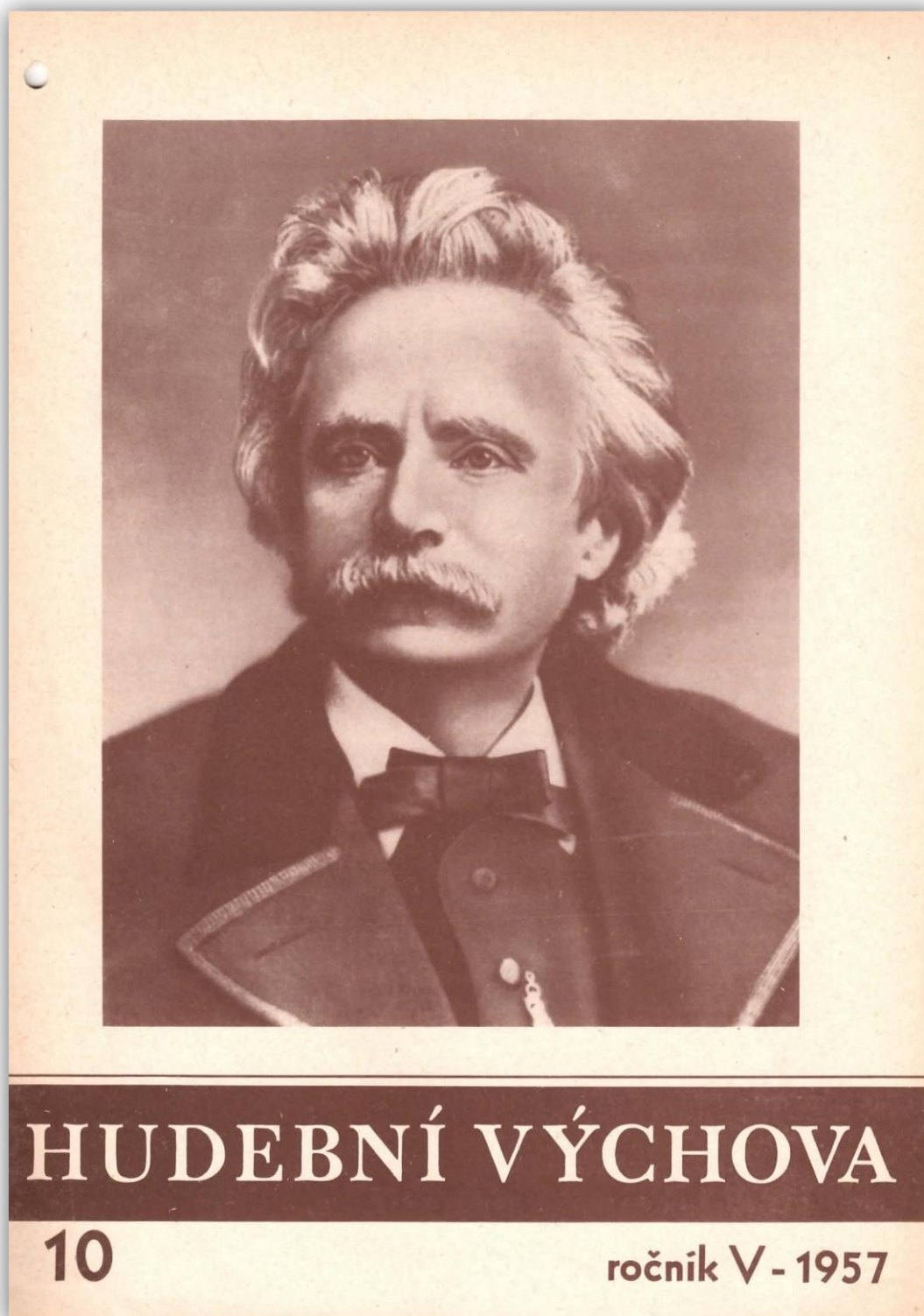
Another part of this research work deals with the use and popularity of the Musical education magazine among music educators. The final sixth chapter focuses on the probe content of the magazine in two developmental periods: years 1993 – 2006 and years 2006 – present, with the most interesting articles from each column.

11 PŘÍLOHY

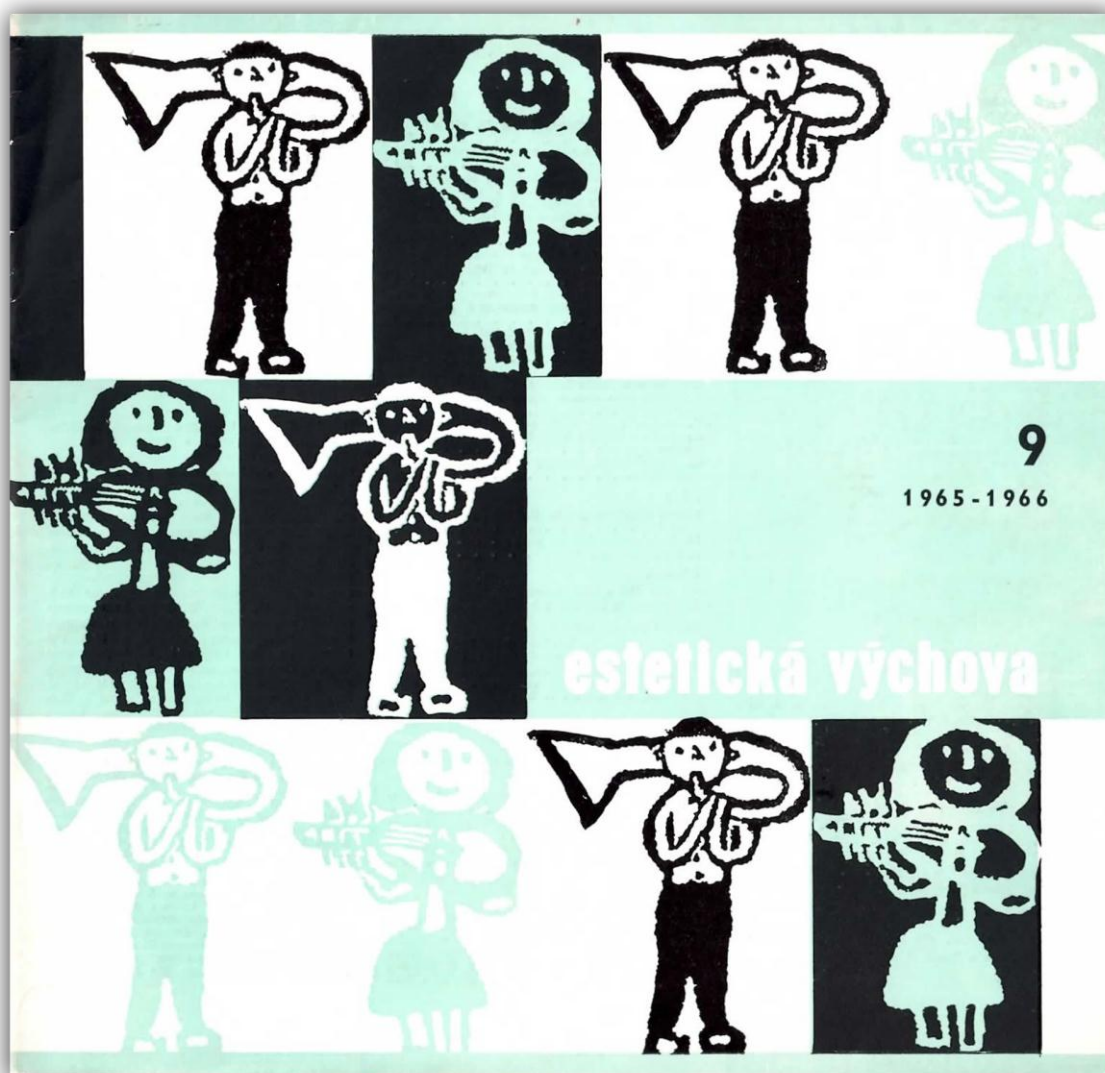
Soupis příloh:

Příloha č. 1: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 5 – 1957, číslo 10.....	III
Příloha č. 2: obálka časopisu Hudební výchova, 1965, číslo 9.....	IV
Příloha č. 3: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 1 – 1968/69, číslo 2.....	V
Příloha č. 4: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 25 – 1984, číslo 3.....	VI
Příloha č. 5: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 16 – 2008, číslo 2.....	VII
Příloha č. 6: vzor dotazníku průzkumného šetření ke zjištění užívání a oblíbenosti časopisu Hudební výchova.....	VIII

Příloha č. 1: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 5, číslo 10.

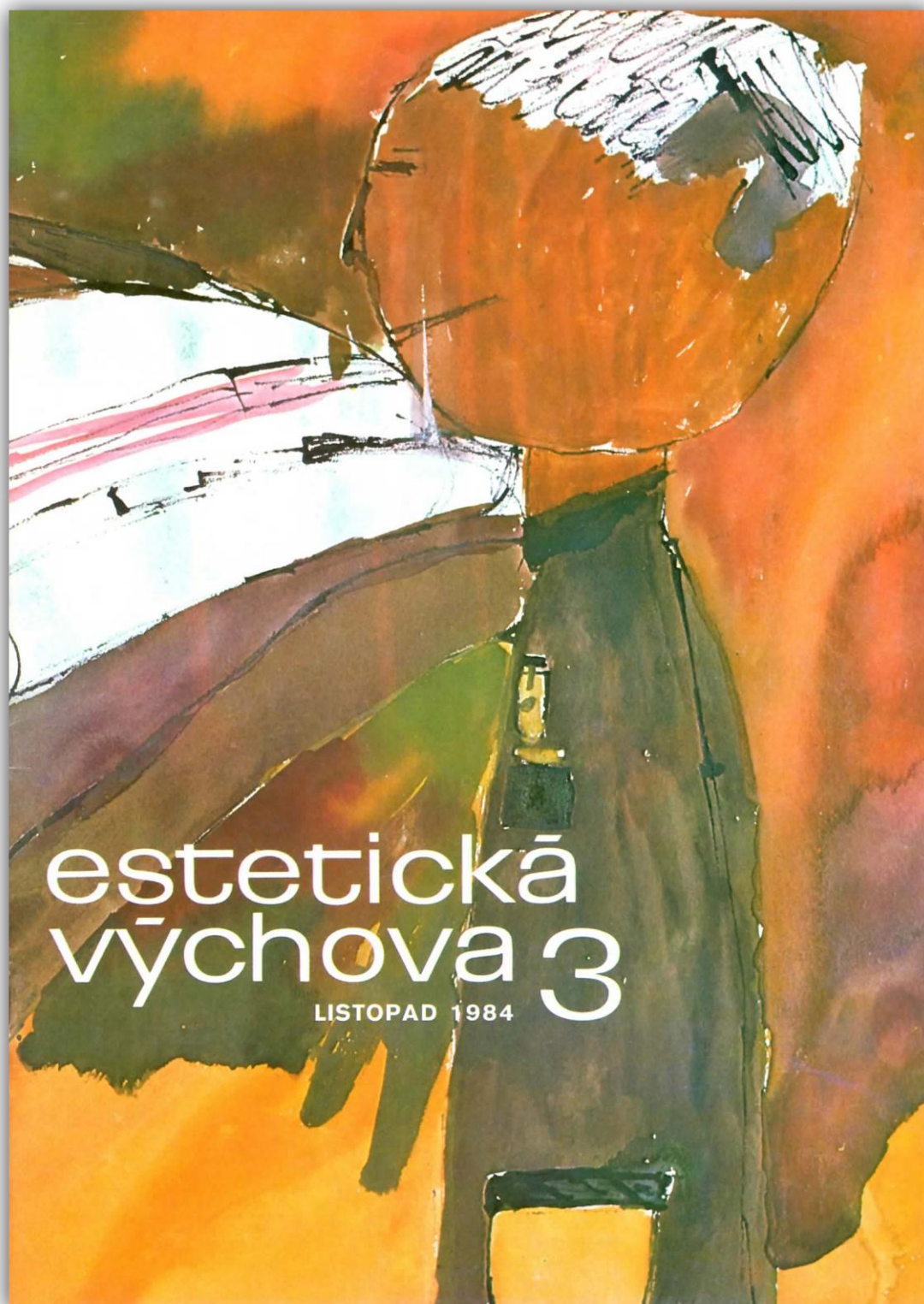
Příloha č. 2: obálka časopisu Hudební výchova, 1965, číslo 9.

Příloha č. 3: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 1 – 1968/69, číslo 2.

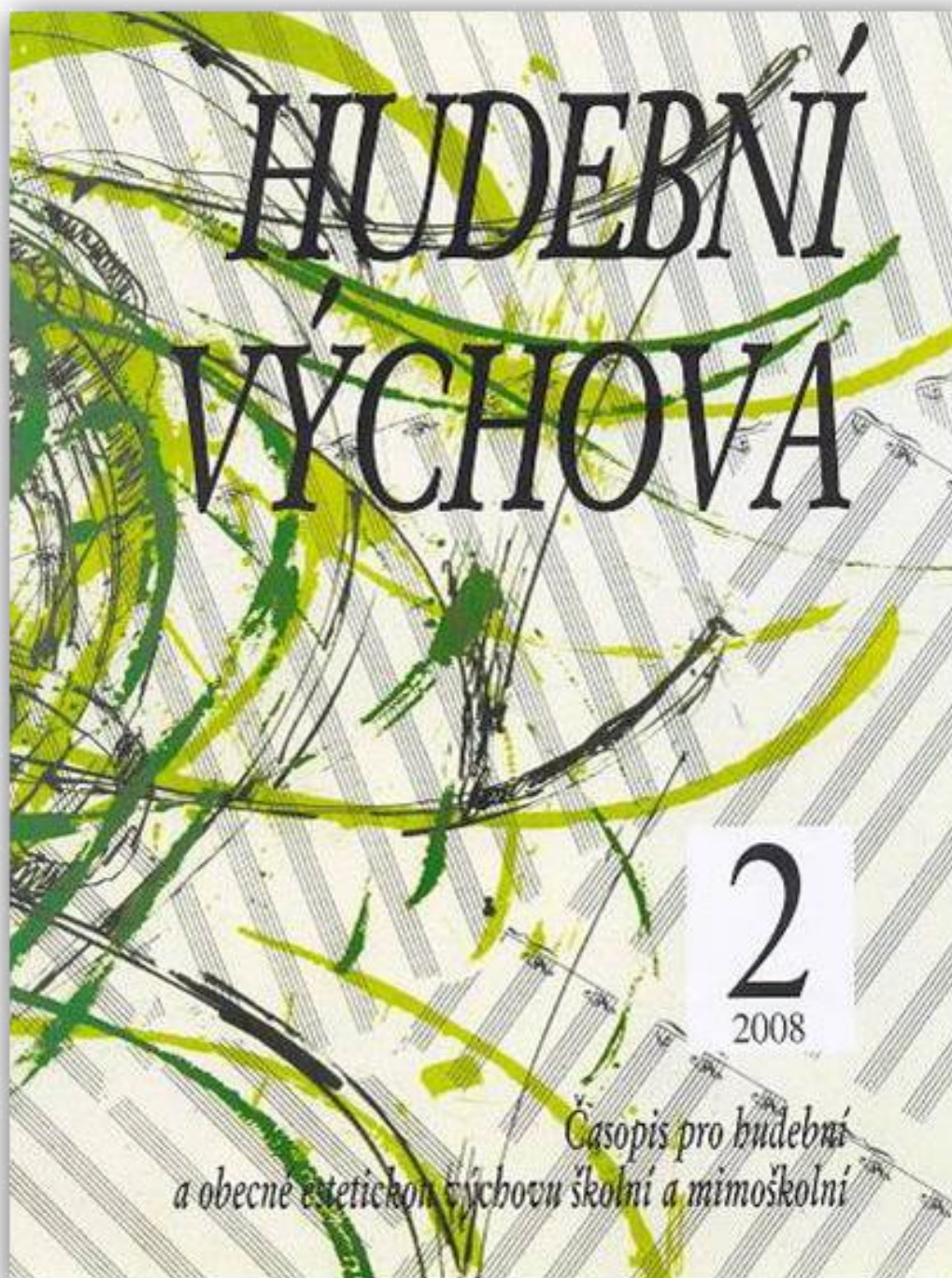

Příloha č. 4: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 25 – 1984, číslo 3.

Příloha č. 5: obálka časopisu Hudební výchova, ročník 16 – 2008, číslo 2.

Příloha č. 6: vzor dotazníku průzkumného šetření ke zjištění užívání a oblíbenosti časopisu Hudební výchova.

PRŮZKUMNÉ ŠETŘENÍ ke zjištění užívání a oblíbenosti časopisu Hudební výchova

Dobrý den, Jmenuji se Michala Dragounová a v rámci svého bakalářského studia na Pedagogické fakultě ZČU se snažím zjistit, jak je užíván a oblíben časopis Hudební výchova mezi hudebními pedagogy. Budu Vám velice vděčná, jestli věnujete několik minut k vyplnění dotazníku.

Napomůžete mi tak k získání velice cenných informací pro mou práci. Tento průzkum je anonymní a všechny údaje budou použity pouze pro účely bakalářské práce. (Vybranou položku v otázkách, prosím, zaškrtněte nebo vyberte nejvhodnější odpověď) V případě jakýchkoliv dotazů se obraťte na: tel.: 607273379 e-mail: misadragounova@seznam.cz

Slyšel/a jste někdy o časopise Hudební výchova?

- ano
 ne

Odebíráte sami časopis Hudební výchova?

- pravidelně
 občas
 nikdy

Odebírá vaše škola či instituce časopis Hudební výchova?

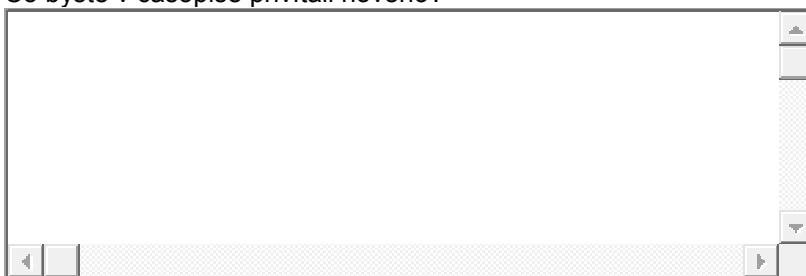
Pokud jste čtenářem časopisu, označte, kterou z uvedených sekcí pravidelně čtete.

- odborné články
 didakticko- metodická část
 hudební akce
 notové přílohy
 o hudbě anglicky

Pokud časopis čtete, uveďte, která z uvedených sekcí je pro Vás osobně nejpřínosnější (označte názvy jedné až dvou sekcí).

- odborné články
 didakticko- metodická část
 hudební akce
 notové přílohy
 o hudbě anglicky

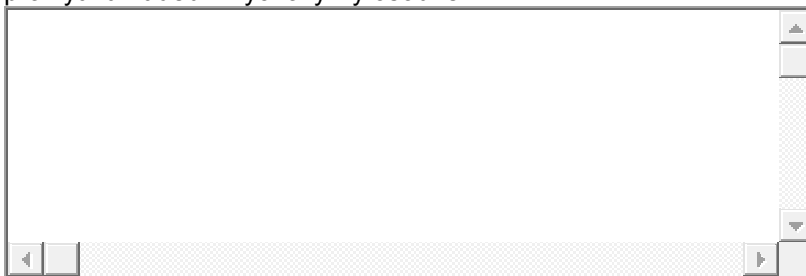
Co byste v časopise přivítali nového?

An empty rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It features standard scrollbars on the right and bottom edges.

Pokud časopis nečtete, měli byste o odběr časopisu zájem v případě, že by byl levnější / zdarma?

- ano
- ne

Pokud nejste čtenářem časopisu Hudební výchova, můžete prosím sdělit, odkud čerpáte inspirace pro výuku hudební výchovy Vy osobně?

An empty rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It features standard scrollbars on the right and bottom edges.

Odeslat